

CENTRUL JUDEȚEAN PENTRU CONSERVAREA ȘI
PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE DOLJ

CONSILIUL JUDEȚEAN DOLJ

ALAIUL CĂLUȘULUI OLTĂNESC

ALAIUL CĂLUȘULUI OLTĂNESC

Album foto - documentar realizat de
Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj
cu sprijinul Consiliului Județean Dolj

Coordonator: Nicolae Dumitru
Autorii fotografiilor: Nicolae Marian, Cătălin Petrișor, Laura Pumnea

Editura
ANTHEO
GRAIOVA 2020

Foto 1 – 2018, Piața Mihai Viteazul, Hora cetelor

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj

Coordonator: Nicolae Dumitru

Foto: Arhiva C.J.C.P.C.T. Dolj - realizate de Nicolae Marian, Cătălin Petrișor, Laura Pumnea, Romeo Matei

Texte: Nicolae Dumitru, Amelia Etegan, Minodora Melcioiu

DTP: Cătălin Petrișor

Corectură: Nicolae Dumitru, Mihnea Bălosu

Foto copertă față și spate:

2012, Teatrul Național, hora cetelor de călușari din Dolj - Coțofenii din Dos (Potmelțu), Dăbuleni, Giurgîța, Goiești, Pielești, Sopot (Pietroaia), Șimnicu de Sus (Leșile), foto Nicolae Marian, Arhiva C.J.C.P.C.T. Dolj

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CENTRUL JUDEȚEAN PENTRU CONSERVAREA ȘI
PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE DOLJ (Craiova)

Alaiul Călușului oltenesc / Centrul Județean pentru Conservarea
și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj. - Craiova : Antheo, 2020

Conține bibliografie

Index

ISBN 978-606-8880-20-4

39

Tipar, finisare: DeGrafo ADV, Str. Tabaci nr.5, Craiova

Apărut: Decembrie 2020, DeGrafo ADV - Editura ANTHEO

Tipărit în 110 exemplare

Responsabilitatea asupra conținutului acestui material/publicație/carte revine exclusiv autorilor.

Foto 2 – 2018, Piața Mihai Viteazul, Hora cetelor

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj

CUPRINS

Valoarea urbanului tradițional sau Craiova, scenă a „Alaiului Călușului oltenesc“	5
Călușul	6
Călușul Oltenesc	8
Manifestarea „Alaiul Călușului Oltenesc“	10
Călușari participanți în timp la „Alaiul Călușului Oltenesc“	12
Rusaliile și Ielele	14
Stegarul și steagul	16
Jurământul	18
Vătaf	20
Ceata de călușari	22
Crăițele	22
Mutul	24
Ciocul	28
Costumul	30
Pelinul	31
Întâlnirea cetelor de călușari la „Alaiul călușului Oltenesc“	32
Jocul Călușului	33
Lăutarii	34
Hora călușului	35
Călușul de iarnă	36
Călușul în perioada comunistă	39
Călușul în județul Dolj	41
Patrimoniul tradițional în conceptualizarea europeană și mondială - Nicolae Veleanu, un Tezaur Uman Viu cu peste șapte decenii de viață dedicate Călușului	42
Ceata de călușari din Giurgița	48
Ceata de călușari din Pietroaia	56
Ceata de călușari din Goești	64
Ceata de călușari din Dăbuleni	70

Ceata de călușari Coțofenii din Dos	76
Ceata de călușari din Leșile	82
Ceata de călușari din Ciupercenii Noi	88
Ceata de călușari din Melinești	92
Ceata de călușari din Pielești	94
Ceata de călușari de la Liceul „Henri Coandă“ Craiova (copii)	96
Ceata de călușari din Basarabi - Calafat (copii)	98
Ceata de călușari din Podari (copii)	100
Ceata de călușari - Ansamblul „Măgura“, Codlea, Brașov	102
Ceata de călușari - Ansamblul „Romanați“, Caracal, Olt	104
Ceata de călușari din Dobrun, Olt	106
Ceata de călușari din Sârbii - Măgura, Olt	108
Ceata de călușari din Rășinari, Sibiu	110
Ceata de călușari din Conțești, Teleorman	112
Ceata de călușari - Ansamblul „Doina Oltului“, Călimănești, Vâlcea	114
Ceata de călușari din Frâncești, Vâlcea	116
Alaiul din 2019 - Piața Mihai Viteazul - str. Unirii - Parc -	120
Anexă - Sursa fotografiilor	128
Bibliografie	132

Foto 3 – 2017, Piața Mihai Viteazul, steagul cetei din Dăbuleni

Valoarea urbanului tradițional sau Craiova, scenă a „Alaiului Călușului oltenesc“

Foto 4 – 2013, Cămin Cultural Giurgița, Amelia Etegan

Albumul „Alaiul Călușului oltenesc“ se adresează o promovare îndeosebi vizuală a ceea ce noi organizatorii acestui eveniment, am considerat întotdeauna un fenomen. Călușul oltenesc este o pagină de istorie cu seriozitatea și misticismul date de longevitate și credința nezdruncinată a oamenilor în virtuțile terapeutice și protectoare ale dansului călușeresc aflat undeva, la granița între ritualul arhaic și dansul pe ritmuri autohtone. Peste ani, încă de la debutul proiectului, „Alaiul Călușului oltenesc“ a urmărit exploatarea și promovarea tradiționalului chiar prin cultivarea acestuia ca valoare incontestabilă a zonei Olteniei. Diversitatea formelor de manifestare a ritualului, complexitatea cetelor, respectul față de informația deținută și perpetuată de cetele de călușari au fost principalele criterii care au determinat longevitatea fenomenului și continuitatea lui în rândul tinerilor.

Promotorii proiectului au determinat prin strategia organizării evenimentului dorința călușarilor de a transmite valorile dansului și ritualul lor descendenților, convinși fiind că, interesul manifestat de noi este de fapt și interesul comunităților locale din care provin călușarii dar și al locuitorilor din urban care,

influențați de misticismul ritualului, i-au acordat importanța cuvenită. Luați în seamă de un public larg, călușarii au devenit o prezență importantă pe străzile Craiovei în perioada Rusaliilor. Un exemplu este susținerea constantă a cetelor de călușari doljene de la Coțofenii din Dos (sat Potmelțu), Goiești, Giurgița, Pietroaia (comuna Sopot), Dăbuleni și Leșile (comuna Șimnicu de Sus), prezențe constante ale evenimentului din 2010 și până în prezent. Mai mult, acceptarea diversității zonale dar și a celei determinate de unele „orgolii“ călușerești ne-au făcut să conștientizăm că permisivitatea (în localitatea Giurgița există două cete de călușari, ambele fiind prezente în proiect) face să crească dorința tinerilor de a se familiariza cu ritualul călușeresc și de fi acceptați într-o astfel de ceată.

Tradițional este și formatul proiectului „Alaiul Călușului oltenesc“ prin dansul demonstrativ de la început, o modalitate a călușarilor de a se saluta și a-și etala măiestria, hora din Piața „Mihai Viteazul“ care reunește cetele și publicul prezent - bărbați, femei, copii – ale căror credințe se leagă de protecția pe care le-o oferă dansul alături de călușari – un an cu sănătate și fără necazuri și magia pelinului jucat de călușari și cea a usturoiului de la brâu.

Construcția proiectului, aparent simplistă, are un impact extraordinar asupra călușarilor dar și a publicului craiovean. Alaiul către Parcul Nicolae Romanescu, prilej de mândrie pentru călușari este o adevărată paradă de port popular și un alt moment important în structura evenimentului: lăutarii cântă, călușarii le țin isonul cu strigătele specifice iar atmosfera este una parcă desprinsă din poveștile lumii satului. Capătul traseului, zona Debarcader din Parcul Nicolae Romanescu a devenit în ultimii ani locul în care călușarii joacă și expun ritualurile specifice călușului, existând pentru cei familiarizați cu proiectul, aparența unei competiții.

Toate acestea sunt motive pentru a aprecia fenomenul unui proiect unic în spațiul cultural românesc – „Alaiul Călușului oltenesc“ - și determinarea cu care acesta este așteptat anual de cei încredințați de beneficiile pentru sănătate, fertilitate și puterea de a învinge forțele malefice.

Amelia Etegan,
Manager C.J.C.P.C.T. Dolj

Călușul

Întrupat din sorgintea autentică și curată a geniului popular și îmbrăcat în haina pură a tradițiilor, împodobit cu adăugirile generațiilor, Călușul este una dintre acele manifestări care ne aduc mai aproape de origini și ne definesc ca entitate culturală.

Deschiderea spre Europa, spre lume, prin ceea ce gândim și construim, este, în același timp, o întoarcere spre noi înșine, spre eternele izvoare ale trăinicieii existenței noastre. Călușul este, în această ordine de idei, hronic de neam, istorie dreaptă și semeață, devenind emblemă a identității culturale a românilor.

Călușul este un dans popular românesc cu ritm sincopat și figuri variate jucat de flăcăi în săptămâna Rusaliilor și care se practică în special în sudul țării, dar și în Moldova și Ardealul de sud.

Călușul este un dans străvechi, de origine precreștină. Căluș este zeul cabalin de origine indo-europeană, protector al cailor și al sezonului călduros, care se naștea și murea simbolic în săptămâna Rusaliilor.

Ceremonialul Călușului a fost atestat la

nordul și sudul Dunării la români, aromâni și meglenoromâni iar aria lui de răspândire se suprapune peste o parte din teritoriile locuite de traci, din care se trag și dacii.

Prima atestare documentară despre Căluș pare să fie cea din „*Descrierea Moldovei*“, cap. XVII, a lui Dimitrie Cantemir, care spunea despre călușari, între altele: „*căci ei au peste o sută de jocuri felurite și câteva așa de meșteșugite, încât cei ce joacă parcă nici nu ating pământul și parcă zboară în văzduh.*“

Călușarii sunt ceata de bărbați, cu număr impar (5, 7, 9, 11) care execută călușul, jocul cuprinzând mișcări ce imită pasul calului.

Concluzia enunțată de Tudor Pamfile la începutul secolului XX „*asupra originii acestei datini trecem, căci nu se poate stabili, cu toate încercările ce s-au făcut*“ (Pamfile, 1910, p. 75), este valabilă și azi.

Devenit emblemă a identității culturale a românilor CĂLUȘUL nu s-a pierdut, el fiind nu numai joc, „*e rugă și blestem, e un semn pe care îl dăm Soarelui că suntem aicea, pe pământurile noastre...*“ (Ion Lăncrăjan, 1979, p. 210).

Foto 5 – 2019, Parc, Giurgiza, vataf Turcitu

Foto 6 – 2015, Parc, Leșile

Călușul Oltenesc

Descrierea călușului de către francezul Margot, care la jumătatea secolului XIX a ajuns la Craiova în săptămâna Rusaliilor, este cea mai veche relatare găsită a „danțului călușarilor” din Oltenia. Ion Mușlea în articolul „Însemnările românești ale unui francez - despre Muntenia și Oltenia din epoca Unirii” din revista „Arhivele Olteniei” (1928) ne demonstrează cât de neschimbate au rămas, în această perioadă, majoritatea aspectelor din ritualul călușului:

O bandă de împintenați și precedați d'un viorar și d'un mic stendard, ținându-se toți de mână, scoțind din timp în timp țipete aspre și sălbătăcite, se pre'umblau p'în oraș, formînd dan'uri la toate rescrucile, la toate casele cele arătoase și făcînd pretutindenea o larmă infernală. Ei essecutau acelle danturi urmîndu-se unii pe alții, jucînd pe d'assupra capetelor lor o bîță groassă și bătînd de mai multe ori din pînteni, ce sunt cu mai multe roțițe, și ocaziona o larmă prea bizară; apoi oprindu-se toți odată din jocul lor, și-avîrleau cu putere bîtele într'o oarecare depărtare și, urmînd într'aceasta comanda șefului bandei, alergau cu mare iuțeală se le

adună, scoțind țipete assurzitoare. Cel mai nevoieș din trupă se prinde atunci de ceil-alți, care îi dau câteva lovituri pe tălpile picioarelor, ca o pedeapsa de moliciunea sa a apuca mai îngrabă una din bîtele aruncate. Se însușește (sic) acel danț, ce ține opt zile necurmat. Acest danț se numește căluș. Poporul, ce este foarte superstițios, se ferește d'a lucra ori ce în cursul acestor opt zile; se teme atunci d'a nebuni, d'a se sminti, lucrul ce'l numește în naiva sa credință: „lovirea de căluș”. (Mușlea, 1928, p. 8)

Când vorbim despre Călușul oltenesc trebuie însă să recunoaștem, cu modestie, că zona Oltului este mult mai bogată și mai bine reprezentată. Dovadă stă Concursul Național „CĂLUȘUL ROMÂNESC” care se desfășoară anual la CARACAL și care reprezintă cea mai bogată formă de valorificare a acestui străvechi obicei, devenit în timp, așa cum am mai spus, emblemă națională.

La manifestările de la Craiova este selectată (dacă se încadrează în parametrii necesari) și ceata de călușari doljeni care să reprezinte județul la Festivalul Național CĂLUȘUL ROMÂNESC ce se desfășoară anual la Caracal.

Foto 7– 2016, Piața Frații Buzești, Leșile

Foto 8 – 2018, Piața Mihai Viteazul, Giurgiuța, vătaf Turcitu

Manifestarea „Alaiul Călușului Oltenesc“

Călușul, cel mai fascinant dans popular românesc, cu rădăcini adânci în preistorie, a fost amplu analizat de către cercetătorii tuturor timpurilor. În felul acesta noutăți noi nu putem aduce; ne putem referi doar la intenția noastră ca prin organizarea anuală de Rusalii, la Craiova, a unei manifestări de amploare cum este „ALAIUL CĂLUȘULUI OLTENESC“ să scoatem în evidență faptul că acest dans n-a dispărut, ba dimpotrivă a trăit în mai toate localitățile unde s-a consacrat și astfel că, în județul Dolj, mai sunt comunități care-l performează și astăzi: Ciupercenii Noi, Coțofenii din Dos (satul Potmelțu), Dăbuleni, Giurgîța, Goești, Sopot (satul Pietroaia), Șimnicu de Sus (satul Leșile).

De ani buni, la Craiova, s-a organizat „ALAIUL CĂLUȘULUI OLTENESC“, expresie a împlinirii unei datorii sacre pentru valorificarea acestui monument arhaic al culturii populare, pentru menținerea și revigorarea lui.

În fiecare an, în Duminica Rusaliilor, cete de călușari din Dolj, dar și din alte județe ale țării unde se mai performează Călușul, însoțite de clinchete de clopoței și strigătul inconfundabil de „hălăișa!“ fac dovada măiestriei dansului lor ritualic, oferind pelin și sănătate spectatorilor întâlniți pe străzile Craiovei și apoi pe aleile Parcului „Nicolae Romanescu“, unde se finalizează întâlnirea acestor purtători de ritmuri arhaice cu craiovenii.

Foto 9 – 2019, Alai - plecarea din „Piața Mihai Viteazul“

Foto 10 – 2014, Alai – strada Unirii

Foto 11 – 2006, Alai – strada Unirii

Foto 12 – 2006, Alai – „Parcul Nicolae Romanescu“

Foto 13 – 2014, Alai – „Parcul Nicolae Romanescu“

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj

Călușari participanți în timp

(cete, formații,

Județul DOLJ:

ALMĂJ – 2001;

BASARABI (CALAFAT) (copii) – 2015;

BECHET – 2001;

BRĂDEȘTI – 2001;

CERNĂTEȘTI – 2000, 2001, 2005;

CIUPERCENII NOI – 2016, 2017, 2018, 2019;

COȚOFENII DIN DOS (sat *MIHĂIȚA* și *POTMELȚU*) – 1999, 2001, 2005, 2006, 2010 – 2019;

Orașul *DĂBULENI* – 2012 – 2019;

DRĂGOTEȘTI – 2000;

GIURGIȚA – 2010 – 2019;

GOIEȘTI – 1998, 1999, 2000, 2010 – 2015, 2017 – 2019;

GOIEȘTI (sat *MĂLĂIEȘTI*) – 2001, 2006;

Liceul „*HENRI COANDĂ*” *CRAIOVA* (copii) – 2006, 2013, 2014;

MÂRȘANI – 2000, 2005;

MELINEȘTI – 2005, 2006;

PIELEȘTI – 2012, 2013, 2014, 2015;

Foto 14 – 2013, Piața Mihai Viteazul, hora cetelor

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj

la „Alaiul Călușului Oltenesc“ ansambluri):

PODARI (copii) – 2016;

SOPOT (sat *PIETROAIA*) – 1998, 1999, 2000, 2001, 2005, 2006, 2011 – 2019;

ȘIMNICU DE SUS (sat *LEȘILE*) – 1999, 2000, 2001, 2005, 2006, 2010 - 2019;

Județul BRAȘOV:

Ansamblul „*MĂGURA*“, orașul *CODLEA* – 2014, 2016, 2017;

Județul OLT:

Ansamblul „*ROMANAȚI*“, din *CARACAL* – 2014, 2016, 2017, 2019;

DOBRUN – 1999;

SÂRBII-MĂGURA – 2018;

Județul SIBIU:

Ansamblul „*CUNUNA*“ din *AGNITA* – 2010;

RĂȘINARI – 2014;

Județul TELEORMAN:

CONȚEȘTI – 2017;

Județul VÂLCEA:

Ansamblul „*DOINA OLTULUI*“ din *CĂLIMĂNEȘTI* – 2010;

FRÂNCEȘTI – 2019;

Rusaliile și Ielele

Rusaliile (Ielele, Șoimanele) sunt reprezentări mitice feminine care coboară pe pământ și pedepsesc pe cei ce nu le respectă. Se sărbătoresc în a opta duminică după Paști, din acest motiv fiind inclusă în categoria obiceiurilor cu dată mobilă.

În credința populară, în perioada cuprinsă între Paști și Rusalii, apar pe pământ, noaptea, înainte de cântatul cocoșilor, niște reprezentări mitice feminine cunoscute sub numele de IELE („Rusalii“, „Zâne“, „Șoimane“, „Dânsele“, „Vântoasele“ etc.). Acestea sunt spiritele rebele ale morților care, după ce au părăsit mormintele la Joimari și au petrecut Sfintele Paști cu cei vii, refuză să se mai întoarcă în lăcașele lor subpământene și fac rele oamenilor.

Rusaliile sunt cunoscute și ca Duminica Cincizecimii întrucât Pogorârea Sfântului Duh

peste Sfinții Apostoli, în Ierusalim, a avut loc în cea de-a cincizeca zi de la Învierea Domnului Iisus Hristos.

Ielele sunt spirite femeiești, uneori închipuite ca fecioare îmbrăcate în alb, copile frumoase, sfinte, alteori ca niște bătrâne urâte, de fapt spirite sau duhuri rele, în număr fără soț (5-7-9) care pot fi văzute plutind și fâlfâind în aer, pe la puțuri și fântâni, prin păduri sau poiene, pe la răscruci de drumuri, prin pomi sau pe sub streșinile caselor, dar numai în zilele consacrate lor. Umblă însoțite de lăutari (fluierași, cimpoieri), sună din clopoței, bat din tobe și trâmbițe, joacă (hora, brâul etc.), întind mese pe iarbă, beau, petrec, chiuie și cântă în cor: „*Dacă n-ar fi lăsat Dumnezeu/ Leuștean și odolean/ Avrămeasă, cârstăneasă,/ Ar fi lumea toată-a noastră!*“.

În „Calendarul Popular“ lor le este dedicată o

Foto 15 – 2019, Parc, ceata de călușari a Ansamblului „Romanați“ din Caracal

Foto 16 – 2017,
Piața Mihai Viteazul,
Giurgiuța

săptămână întreagă, pusă sub semnul interdicției la lucru și activităților gospodărești, pentru a preîntâmpina „*luatul din căluș*“ adică dureri de mâini și de picioare sau „*boală la minte*“.

Pentru vindecarea acestor boli se joacă, în toată săptămâna, Călușul.

În perioada Rusaliilor (săptămâna în care călușarii merg prin sate), niciun călușar nu apăsarea solitar prin sat sau în afara lui, ei mănâncă și dorm împreună pentru a preîntâmpina pericolul de „*a păcătui*“ prin atingerea de femei și în felul acesta să nu fie „*luați din Căluș*“.

Călușul este un ritual amplu, compus din mai multe etape.

În privința perioadei în care se joacă, Călușul debutează la „*Strodul de Rusalii*“ (miercuri din a patra săptămână după Paști), data nașterii simbolice a Călușului, când încep și repetițiile, dar de jucat se joacă de duminică până marți după Rusalii, sau în alte localități în toată săptămâna Rusaliilor. De fapt, se joacă până sunt vizitate toate gospodăriile comunității, cele care îi primesc pe călușarii.

Astăzi întâlnim cete de călușarii mai degrabă la oraș, în piețe, târguri, intersecții, spații aglomerate, unde și posibilitățile de răsplată pentru dans dar și pentru pelinul simbolic dăruit de călușarii sunt mai mari.

Foto 17 – 2019, Parc,
Pietroaia

Stegarul și steagul

Un alt personaj important din ceată este stegarul, cel care poartă steagul, simbolul unității și solidarității mistice.

Alegerea steagului – este ceremonia nașterii simbolice a Călușului și ziua alegerii altor două personaje importante ale călușarilor: Mutul și Vătaful;

Ridicarea steagului – împodobirea maiagului (prăjinii) la care se leagă o cârpă albă, pelin, usturoi și alte plante de leac;

Steagul Călușului era o prăjină (maiag, păleață) cât mai înaltă, doi-trei sau patru-cinci metri, în vârful căreia se puneau fie un prosop/șervet sau batistă cusute cu arnici, fie o cârpă (năframă) albă sau un tulpă, câteva căpățâni (glăvățâni) de usturoi, pelin, busuioc sau alte plante de leac. Împodobirea steagului se făcea în sâmbăta Rusaliilor, înainte de apusul soarelui și era încredințat stegarului care trebuia să-l țină tot timpul dansului în poziție verticală. Înclinarea sau căderea steagului prevesteau nenorociri.

Foto 18 – 2010, Parc, steagul cetei din Giurgiza, vătaf Nicolae Veleanu

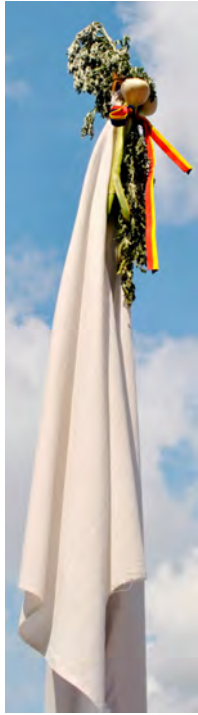

Foto 19 – 1998, Foto 20 – 2011, Foto 21 – 2017,
Pietroaia Potmelțu Dăbuleni

Foto 22 – 2019,
Goiеști

Foto 23 – 2019,
Pietroaia

Foto 24 – 2018, Piața Mihai Viteazul, Întâlnirea cetelor de călușari din Dolj

Jurământul

Jurământul – se depune sâmbăta, în ajunul Rusaliilor.

Jurământul (legământul) călușarilor este făcut zeului cabalin (substituit de Mut). Ceremonia are un caracter solemn, se face în sâmbăta Rusaliilor undeva în afara satului (o pădure, pe malul unei ape etc.), la apusul soarelui, sub conducerea vătafului. Jurământul se face cu mâna pe steag: mutul jură că nu va vorbi toată perioada călușului iar ceilalți călușari jură să respecte tainele călușului, să se respecte între ei și de asemenea să rămână legați de căluș un număr impar de ani (3,5,7,9). Tot acum depun jurământ și tinerii acceptați în ceată.

Textul jurământului nu a fost făcut cunoscut de niciun vătaf. El este un secret transmis de la vătaf la vătaf atunci când vătaful muribund predă ștafeta celui pe care vrea să-l lase urmaș. Jurământul rămâne astfel sacru. S-au făcut speculații multe asupra acestui jurământ, cert este că nimeni nu știe exact ce cuprinde acesta. „*Jur cu Zău!*“ este o formulare pe care o întâlnim la depunerea așa-zisului jurământ la formațiile de călușari care prezintă dansul scenic. Ori jurământul depus de călușari este făcut într-un loc retras, departe de ochii lumii, la care nu participă decât ceata de călușari; nici lăutarii care-i însoțesc o bună parte din drum nu sunt acceptați la depunerea jurământului.

Grupurile și cetele de călușari care practică călușul coregrafic au inclus în repertoriul lor și depunerea jurământului.

Foto 25 – 2018, Piața Mihai Viteazul, jurământul călușarilor din Ciupercenii Noi

Foto 26 – 2017, Parc, jurământul cetei din Conțești, Teleorman
Foto 27 – 2013, Parc, jurământul cetei din Pielești

Vătaf

Fiecare ceată are un vătaf, cel mai bun jucător, cel care va coordona ceata, îi va instrui pe călușari, va da comenzile și va urmări ca acestea să fie îndeplinite întocmai, figurile și pașii să fie bine executați. Vătaful este mereu în fruntea cetei care îi dă ascultare întru totul.

În lipsa vătafului, coordonator este ajutorul de vătaf, un dansator la fel de bun, care, uneori, ține și steagul dar strânge și banii sau alte produse pe care le primesc călușarii de la privitori.

Foto 28 – 2010, Piața Mihai Viteazul,
vătaf – Nicolae Veleanu, Giurgiuța

Foto 29 – 2019, Parc,
vătaf Dumitru Șotorog, Dăbuleni

Foto 30 – 2019, Parc,
vătaf Florea Turcitu, Giurgîța

Foto 31 – 2019, Parc,
vătaf Ion Calotă, Giurgîța

Foto 32 – 2019, Piața Mihai Viteazul,
vătaf Marius Trandafir, Pietroaia

Foto 33 – 2018, Piața Mihai Viteazul,
vătaf Aurel Vârtopeanu, Ciuperceii Noi

Ceata de călușari

Ceata de călușari este alcătuită din bărbați, cu un număr impar, care variază de la zonă la zonă și, uneori, de la ceată la ceată: 5-7-9-11-13, și care execută dansul numit Căluș. Călușarii sunt, de obicei, bărbați maturi, rezistenți la eforturi fizice deosebite, excelenți dansatori.

Fiecare călușar devine un om respectat și după terminarea Călușului, mai ales că ei se legau să facă parte din ceată un număr de ani de-acum încolo iar puterile lor paranormale se manifestau numai în ceată, dansul lor având încărcătură magică.

Foto 34 – 2019, Parcul „Nicolae Romanescu“, ceata de călușari din Pietroaia, comuna Sopot

Crăițele

Din răspunsurile la chestionare aplicate, în anul 1896, de Nicolae Densușianu și primite din județul Dolj aflăm de existența crăițelor în cetele de călușari din localitățile Carpen, Galiciuica și Gogoșu. (Fochi, 1976: 43-44)

La începutul secolului XX, Charles Laugier în volumul „Sănătatea în Dolj“ ne relatează următoarele: „călușarii, atât partea bărbătească, craii, cât și femeile, crăițele, își au fiecare rolul și ierarhia lor.“ (Laugier, 1910, p. 97)

De asemenea, vătaful Nicolae Veleanu din Giurgiuța (n. 1922) își aduce aminte că „fetele, crăițele, jucau la fel ca noi. Când aveam io vreo 15 ani, jucau la noi 2-3 crăițe“. (Câșlaru, 2014, p. 280)

În concluzie, în județul Dolj, în mai multe localități - Carpen, Cernătești, Cetate, Galiciuica, Gogoșu, Giurgiuța, Sălcuța - se întâlneau una-trei femei, numite „crăițe“ care jucau Călușul așezate între bărbați, nu purtau pinteni și clopoței și nu luau parte la Tainele Călușului.

Foto 35 – 2019, Parcul „Nicolae Romanescu“, ceata de călușari din Dăbuleni
Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj

Mutul

Unele cete aveau sau mai au încă și mut, un personaj aparte atât prin ținută cât și prin rolul pe care-l juca în formație: avea mască din cârpe sau din hârtie, mustăți mari, îmbrăcăminte cât mai urâtă, zdrențăroasă. În zilele noastre mutul din puținele cete care mai au acest personaj poartă măști din comerț.

Funcțiile sale sunt foarte importante: când ceata de călușari pornește printr-o localitate, mutul stabilește gospodăriile care urmează să fie vizitate și ordinea vizitării acestora; marchează cercul în care urmează să joace călușarii, protejându-i pe aceștia de cei care asistă sau de agresiunea forțelor răului, joacă anumite scene comice făcând tot felul de giumbușlucuri, încurcă pe călușari în timpul jocului făcându-i să greșească, aleargă după copiii care intră în ceată, aleargă și îmbrățișează fetele și femeile tinere (pentru fertilitate), îl ajută pe vătaf pedepsindu-i fie formal sau chiar real pe călușarii care greșesc mișcărilor. Pentru aceasta el poartă în mână o sabie de lemn, vopsită de cele mai multe ori în roșu, un bici sau alte obiecte cu caracter ritual

(ex. un phalus – simbolul fertilității; etalarea acestuia sau atingerea cu el a femeilor tinere alungă sterilitatea).

Mutul este singurul membru al cetei care nu dansează, nu execută comenzile vătafului, căruia nu i se subordonează; el are libertate deplină și își poate permite orice, cu o singură excepție: n-are voie să vorbească absolut deloc, interdicție pe care o respectă toată perioada Călușului, altfel pedeapsa este deosebit de aspră.

La Gogoșu se întâlnea „masca” sau „brezaia” care încheia jocul, era bătut de vătaf la tălpi. Brezaia cerea bani de la oameni, avea o mască din carton, vopsită, cu boabe de fasole în loc de dinți, barbă din lână neagră, fustă/rochie neagră, fără clopoței sau pinteni.

De existența mutului în cetele de călușari din Moșneni - Brădești (Florescu, 2013, p. 175) și Celaru (Bartoș, 1981, p. 77) am aflat din studiile monografice ale localităților respective.

Din anul 2010, la Alaiul Călușului Oltenesc singura ceată din județul Dolj care a avut și mut a fost Ceata de călușari din Goești.

Foto 36 – 2015, Piața Mihai Viteazul, mutul cetei din Goești

Foto 37– 2010, Piața Mihai Viteazul,
mutul cetei din Goești

Foto 38 – 2012, Teatrul Național,
mutul cetei din Goești

Foto 39 – 2013, Parc,
mutul cetei din Goești

Foto 40 – 2014, Parc,
mutul cetei din Goești

Foto 41 – 2015, Piața Mihai Viteazul, mutul cetei din Goiești

Foto 42 – 2017, Piața Mihai Viteazul, mutul cetei din Goiești

Foto 43 – 2018, Piața Mihai Viteazul, mutul cetei din Goiești

Foto 44 – 2019, Parc, mutul cetei din Goiești

Foto 45– 2018, Piața Mihai Viteazul,
întâlnirea dintre mutul cetei din Goești și ciocul cetei din Giurgiza, vătaf Calotă
Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj

Ciocul

Altă efigie sacră a călușarilor este Ciocul Călușului: un lemn răsucit sau cioplit care are forma unui cioc și gât de pasăre de baltă. Este îmbrăcat într-o piele de iepure, împreună cu diferite plante de leac, iar în gura lui se pune măsura călușarilor, luată pe o ață.

De cele mai multe ori ciocul este ascuns în traista Mutului și este scos și arătat publicului numai în anumite momente ale jocului. Faptul că este construit în cadrul unor momente secrete ale ritualului Călușului, Ciocul este încărcat cu energii oculte, energii care pot face rău persoanei care-l atinge fără să aibă dreptul. Faptul că atingerea îl poate îmbolnăvi pe cel imprudent face din această efigie un lucru temut și respectat totodată.

Foto 46 – 2016, Piața Frații Buzești, cioc Giurgița

Foto 47 – 2014, Alai – str. Unirii, cioc Giurgița

Foto 48 – 1960, vătaf cioc, Giurgița, foto volum „Călușarii” – Oprișan Horia Barbu

Foto 49 – 2010, Piața Mihai Viteazul, Giurgîța,
vătaf Nicolae Veleanu (în mijloc)

Costumul

Costumul călușarilor este alcătuit din:

Cămașa lungă, din pânză albă de bumbac țesută în război, cusută cu arnici, culoarea roșu predominând.

Izmene, de asemenea din pânză albă, care sunt băgate în ciorapi împlețiți din lână albă, lungi până la genunchi, uneori cu modele din lână colorată, de care atârnav clopoței.

Peste mijloc sunt încinși cu bete roșii sau multicolore de care sunt prinși zurgălăi (clopoței), iar peste piept și spate sunt așezate cruciș (diagonală), simulând hamul cailor. Mai înainte, peste mijloc purtau chimire din piele.

La brâu atârnav batiste cusute cu arnici de fetele mari, care sperau să se mărite.

Pe picioare purtau opinci din piele de porc la care agățau pinteni și clopoței. Se spune că zgomotul acestor clopoței purtați de călușari alungă spiritele rele.

Pe cap, la începuturi se purta un fes roșu, ulterior acesta a fost înlocuit cu pălării negre împodobite cu panglici multicolore, paiete sau ciucuri.

În mână au ciomege (bâte), frumos crestate spre mâner, lucrate dintr-un lemn cât mai tare care să reziste bătăilor pe care le execută călușarii în timpul jocului lor.

Bineînțeles că în ultima vreme, dar mai ales de când Călușul a devenit dans de virtuozitate pentru formațiile și ansamblurile folclorice și costumul a suferit transformări (stilizări): cămășile au fost scurtate lăsând să se vadă pantalonii strânși pe picior care ușurează mișcările, salturile, săriturile celor care joacă dar pun totodată în evidență și trupul călușarilor; în locul fesului arhaic se folosesc pălăriiile împodobite cu fel și fel de panglici viu colorate, betele cu care se încing călușarii sunt la fel la toate formațiile, într-un cuvânt a avut loc o uniformizare a costumului călușăresc de spectacol.

Rareori mai întâlnești cete de călușari care și-au respectat costumul așa cum l-au moștenit, nu doar ca să arate frumos.

Pelinul

Deoarece Ielele devin foarte periculoase, răzbunătoare, oamenii poartă la brâu, pentru a contracara efectul negativ al acțiunilor acestor spirite rebele, ierburi de leac cum ar fi: AVRĂMEASĂ, ODOLEAN, LEUȘTEAN, USTUROI, PELIN.

LEUȘTEAN, plantă care, la Rusalii, are funcție apotropaică de alungare a IELELOR și STRIGOILOR, a bolilor și rețelilor aduse de aceștia.

USTUROI, plantă cristoforică („poartă pe el semnul Crucii”), se purta la brâu sau la pălărie ca să apere de agresiunea IELELOR.

PELIN, plantă cu miros specific, simbolizează amărăciunile vieții, durerea și deșertul sufletesc; în ziua de Rusalii, oamenii își puneau pelin sub pernă, îl agățau la ferestre sau îl împrăștiau prin

casă; de dimineață până seara se purta la brâu, pentru ca să nu fie „luați din Căluș”. Un smoc din această plantă, legată de cultul morților și de spiritele de dincolo, era prins și în vârful Steagului cetei de călușari sau se mesteca în gură în momentele cheie ale Călușului.

Foto 51 – 2019, Parc, pelin – Ciupercenii Noi

Foto 52 – 2018, Parc, usturoi – Sârbii Măgura, Olt

Întâlnirea cetelor de călușari la „Alaiul Călușului Oltenesc“

În secolul XXI, întâlnirea dintre cetele de călușari la „Alaiul Călușului Oltenesc“ se desfășoară pașnic, după următorul ritual - atunci când două cete se întâlnesc prima oară pe anul acela în Piața „Mihai Viteazul“ din Craiova - vătafii se salută înclinând steagurile și cicocnindu-le și își dau unul altuia câte o bancotă care să le poarte noroc.

Foto 53 – 2015, Piața Mihai Viteazul, salutul vătafilor cetelor din Coțofenii din Dos și Pietroaia

Jocul Călușului

Jocul Călușului – începe în Duminica Rusaliilor și ține toată săptămâna următoare, de la răsăritul și până la apusul soarelui;

Pe vremuri cetele de călușari umblau prin sate și jucau fie în curțile celor care-i primeau, fie la răscruce de drumuri unde se aduna mulțime de săteni curioși să-i urmărească pe călușari, să primească pelin pe care apoi să-l poarte la brâu spre a nu fi „*luați din căluș*“, să arunce bani călușarilor sau să se prindă în hora mare alături de călușari. Credința era, și mai dăinuie și astăzi, că jucând alături de călușari vei fi apărat de „cele rele“, vei fi sănătos tot anul și ți se vor împlini toate dorințele: fetele mari se vor mărita, flăcăii se vor însura, tinerele căsătorite vor avea copii.

Fiecare ceată începea cu „*Plimbarea*“, un dans cu mișcări mai lente, asta pentru încălzire. Urmau altele precum „*Tarapaneaua*“, „*Floricea din Căluș*“, „*Mișcarea*“, până la 5-7 dansuri. Jocul călușarilor se încheie totdeauna cu „*Hora mare*“ în care se prind alături de călușari cât mai mulți dintre privitori, convinși că în felul acesta vor fi feriți de boli și necazuri.

Foto 54 – 2018, Piața Mihai Viteazul, Sârbii – Măgura, Olt

Foto 55 – 2017, Parc, Dăbuleni

Spargerea Călușului, sau „*Frângerea steagului*“, „*Dezlegarea*“ ori „*Marțea ciocului*“ se făcea seara, în taină, în același loc unde s-a făcut Jurământul. Se mai numește și „*Îngroparea Călușului*“ pentru că steagul se frânge și se dă pe apă sau se îngroapă.

Totul se petrece la apusul soarelui și este momentul când steagul este doborât la pământ, desfăcut pe mutește, iar prăjina este ruptă în atâtea bucăți câți călușari sunt în grup. Aceste bucăți sunt aruncate pe apă, acolo unde ceremonia se desfășoară lângă o apă, sau sunt îngropate împreună cu masca mutului.

Locul unde se îngroapă Ciocul rămâne neatins până anul viitor când este dezgropat și dacă pielea de iepure nu a putrezit, aceasta se curăță și se folosește din nou. Ciocul se îngroapă definitiv după 3 ani, când se confecționează altul.

Pelinul și usturoiul desfăcute de pe prăjină se împart călușarilor care păstrează aceste plante la icoană, ele fiind bune de leac pentru foarte multe boli.

După Spargerea Călușului călușarii se despart, pleacă fiecare pe drumul lui, iar când se reîntâlnesc nu vorbesc niciodată de Căluș.

Lăutarii

Concluzia pe care o
Cenunța Ch. Laugier,
la începutul secolului
XX, prin care „lăutarii sunt
indispensabili“ (Laugier, 2010:
97) cetelor de călușari este
valabilă și astăzi, iar „vioara
era cea mai bună-n Căluș, aia
e regina...“ (Trandafir Marius,
vătaf Pietroaia, Interviuri
2015)

Foto 56 – 2019, Parc, lăutar Goiești

Foto 57 – 2015, Piața Mihai Viteazul, mut Goiești și lăutari
Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj

Foto 58 – 2006, Teatrul Național,
Hora cetelor reunite

Hora călușului

Fiecare ceată de căluari își termină prestația la „Alaiul Călușului Oltenesc“ din Craiova printr-o horă numită în diverse feluri – tropanca, hora călușului etc. – în care se prind oameni din public, mai ales femei, iar mamele pun copiii în brațele călușarilor pentru a fi sănătoși.

Foto 59 – 2014, Parc, horă, Giurgiuța

Călușul de iarnă

Foto 60 – 1996, Hunia, Tomiță Dumitru, Burtea Ion sat din sud-vestul Doljului.

Au răspuns apelului foști călușari, din generații diferite: Colă Gheorghe, Tomiță Dumitru, Mutu Ilie, Burtea Ion și Sârbu Petre.

Îmbrăcați în costume populare, așa cum se mai păstrează, Tomiță Dumitru și Burtea Ion, foști călușari, au exemplificat pașii dansului, mișcări însoțite de strigături, în fața a numeroși participanți, elevi și reprezentanți ai tinerei generații din localitate, sperându-se, în felul acesta, la trezirea, în rândul acestei generații tinere, a dorinței de a revigora și învăța acest obicei străvechi.

Din mărturisirile domnului Dinu Constantin, directorul Școlii generale Hunia, am aflat amănunte deosebite privind organizarea, desfășurarea, costumul și semnificația obiceiului.

CĂLUȘUL DE IARNĂ se practica începând cu dimineața zilei de Sf. Ioan (7 ianuarie) și dura 3-4 zile, până când erau vizitate, de către călușari, aproape toate gospodăriile satului.

Ceata de călușari era formată din tinerii care asigurau păzitul fântânilor sau apei pe timpul nopții de Bobotează (6-7 ianuarie).

Cum se organiza? Erau selectați tineri necăsătoriți, cu stagiul militar satisfăcut sau chiar și mai tineri, grupuri impare de feciori, 5-7-9-11, dintre care se alegea cel mai vârstnic, de fapt cel mai priceput și care devenea vătaful grupului de călușari (conducătorul de joc).

Se chemau apoi muzicanții, care nu erau alții decât fluierașii din sat, și începeau repetițiile, de la Crăciun și până la Bobotează.

Nu se depunea jurământ.

Costumul călușarilor era deosebit:

- fesul era confecționat din calota unei pălării pe care se aplicau gogoși de la viermii de mătase

Foto 61 – 1996, Hunia, fes călușar, cadru film

umplute cu lână toarsă și vopsită în diferite culori;

- mănușile erau împletite de fetele din sat, alese de tineri dintre cele curtate de ei și care urmau să devină soțiile lor, de unde și strădania acestor tinere de a realiza lucruri deosebite;

- poalele, trei la număr, acopereau cămașa și erau cusute cu arnici, ultimul rând de poale terminându-se, uneori, cu colțuri împletite cu iglița (croșeta);

- betele erau țesute din lână, diferit colorată, cu motive populare, geometrice sau florale;

- ciorapii erau împlețiți din lână, lungi până la genunchi, terminându-se cu motive populare realizate cu ajutorul firelor de lână, viu colorată;

- opincile erau lucrate din piele de porc, cu nojițe foarte late, legate peste ciorapi până aproape de genunchi;

- bastonul era construit dintr-un lemn de esență tare, pentru a fi rezistent, deoarece, în timpul dansului, cu acest baston se executau diferite bătăi și mișcări.

Numărul călușarilor era totdeauna fără soț: 5-7-9-11.

Cel mai vârstnic și cel mai priceput era vătaful (conducătorul de joc). El decidea formația.

Mai exista și un ajutor de vătaf care asigura comanda grupului când lipsea vătaful.

Foto 62 – 1996,
Hunia, cadru film

Foto 63 – 1962, Hunia, mut

Călușarii luau fiecare gospodărie la rând, la manifestare participând familia și vecinii; era o cinste deosebită pentru familii să le intre călușarii în curte.

Gazdele puneau în traistă: cârnați, carne, dulciuri, busuioc, iar în ploscă, vin.

Formația de călușari era acompaniată de fluierașii satului.

Domnul Colă Gheorghe, 76 ani (n. 1920), fost dansator și fluieraș, ne-a spus că el cunoaște obiceiul de când era copil, prin anii 1932-1935 (avea cam 12 ani),

Dintre călușari se alegea o mireasă (un bărbat travestit) și un ginere care simbolizau întemeierea unei noi familii; un cumnat de mână, cel mai apropiat prieten și ajutor al noii familii, echipat cu o ploscă și o traistă în care strângea darurile; acesta juca mireasa numai în timpul dansului numit „Hora miresei“ la care erau chemați prin strigături: „Ține hora tot așa / Că vine și mireasa!“. Mai era și un gogoroi (măscărici), echivalentul mutului din formațiile de călușari care dansează la Rusalii, cu același rol: îndepărta mulțimea din drumul dansatorilor și deschidea poarta gospodăriilor ce urmau să-i primească pe călușari, făcea diferite șotii și încurca pe dansatori în timpul dansului, urmând ca spre final să intre și el în joc; era mascat, avea dinți din boabe de fasole, nas din ardei și fața boită cu funingine din vatră. În loc de bici purta un geac (trăistuță) cu cenușă pe care o arunca pe cei ce împiedicau drumul călușarilor.

Foto 64 – 1996, Hunia,
Tomiașă Dumitru și Burtea Ion

Foto 65– 1961, Hunia, călușari
gogorițele (mascări), alt obicei în zonă.

Tot acum domnul Colă Gheorghe a interpretat la fluier câteva dintre melodiile care se cântau în timpul dansului, cunoscute, după spusele domniei sale, sub numele de: „Ropota“, „Floronica“, „Bobocica“, „Hopsusul“, „Românul“, „Calul“, „Rața“, ritmuri pe care alți doi foști călușari prezenți, este vorba de Tomiță Dumitru și Burtea Ion, au exemplificat pașii dansului.

Se crede că acest CĂLUȘ DE IARNĂ ar fi de dată relativ recentă (100 – 150 ani), mai exact vreo două-trei generații înaintea informatorilor, care l-au dansat și ei pe vremea tinereții lor. Acum nu se mai practică, deși se speră într-o revigorare a acestuia.

În credința oamenilor, acest CĂLUȘ DE IARNĂ simboliza începutul unui nou an care se spera a fi îmbelșugat, precum și bucuria înființării unor noi familii. (Nicolae Dumitru, 1996)

și a aflat despre el de la tatăl său. Crede că obiceiul venea cu vreo două generații înaintea sa, deci, înainte de 1900, dar nu știe exact de unde și când a apărut. Se pare că sunt influențe turcești, de unde și aspectul de distracție, de desfrâu. A dansat și el cam acum 50-60 de ani.

În preajma sărbătorilor de iarnă, tineri între 14-20 de ani se pregăteau, se interesau de costume pe la rude, prieteni sau rugau fetele să le împletească sau să le coase cele necesare costumației. Făceau repetiții între Crăciun și Bobotează, apoi se adunau în seara zilei de Bobotează, când păzeau fântânile ca să nu fie „spurcate“. În dimineața zilei de Sf. Ioan (7 ianuarie) se îmbrăcau în costume, tinerii cei mai pricepuți la dans, aleși mai înainte dintre feciorii cu sau fără armată, în frunte cu un steag, un vătaf (conducător de joc), un cumnat de mână care purta o ploscă și traista în care punea darurile primite de la gospodarii satului, un gogoroi mascat, o mireasă (un băiat travestit). Nu se depunea jurământ. Cu darurile adunate de prin sat, după ce vizitau aproape toate gospodăriile, cam 2-3 zile, călușarii încingeau o petrecere după care se despărțeau urându-și sănătate și să trăiască până anul viitor când vor relua obiceiul.

Se pare că acest Căluș de iarnă are ceva comun cu

Foto 66 – 1996, Hunia,
Tomiță Dumitru și
Burtea Ion, cadru film
- Arhiva C.J.C.P.C.T.
Dolj, operator imagine
Antipa Croitoru;

Călușul în perioada comunistă

În articolul „Călușul românesc – între tradițional și spectacol“, publicat în revista „Suflet Oltenesc“, seria nouă, anul VI, nr. 1, Craiova, 2002, p. 16, fosta noastră colegă Minodora Melcioiu scrie o pertinentă analiză a transformării călușului de la un joc ritualic la un joc coregrafic, artistic, întâmplată în perioada comunistă:

„În perioada stalinistă, de ofensivă a propagandei comuniste la sate, când se lupta pentru stârpirea oricăror practici „mistice“, Călușul a fost interzis. În ciuda prigoanei, Călușul s-a jucat întotdeauna, țăranii netemându-se de ridicarea carnetului P.C.R.

Au urmat ani de exaltare a specificului național când „îndrumătorii culturali“ au dus Călușul pe scena de spectacol. Intrat pe mâna coregrafilor obiceiul a fost desacralizat, golit de conținutul său ritual. Supus unui proces serios de scenizare, Călușul a devenit emblemă a Cântării României și apoi emblemă națională. Nu exista spectacol folcloric care să nu se încheie cu un căluș îndrăcit în care călușarii erau dansatori de performanță. Jocul lor a devenit spectaculos, coregrafii întrecându-se în „invenții de figuri“: salturi acrobatice, diagonale, întretăieri, piramide. Ceata călușarilor a devenit „ansamblu“, numărând până la 70-80 de dansatori, pe trei generații. Bineînțeles că a fost stilizat și costumele. Fesul arhaic a fost înlocuit cu pălăria, plină de panglici multicolore și paiete, cămășile s-au scurtat considerabil, iar izmenele țărănești au fost înlocuite cu pantaloni strâmți care facilitează mișcările aeriene și evidențiază trupul.

A apărut și „călușul de export“ performat mai ales de ansamblurile comunelor Dobrun-Osica, Vâlcele și, negreșit, Scornicești, toate din județul Olt. Au apărut „școlile de căluș“ care imitau modelele pomenite mai sus și, desigur, Festivalul Călușului de la Caracal, în 1969, la care, în primele ediții, au participat numai formații de călușari din Oltenia iar apoi a fost „lărgit“ cu călușarii transilvăni și căiuții din Moldova.“

Foto 67 – 2011, Piața Mihai Viteazul, Leșile

Un exemplu de manifestare din perioada comunistă care susține concluziile doamnei Minodora Melcioiu este „Festivalul Jocului Popular Doljean“, ediția a II-a, organizat în localitatea doljeană Goicea, pe 28 mai 1972 - de Rusalii, la care au participat 15 comune, dintre care cinci au venit cu formații de călușari: comuna Seaca de Pădure, formație din 9 călușari; comuna Terpezița, formație de 15 călușari (2 generații); comuna Maglavit, satul Hunia, formație din 11 călușari; comuna Vîrvor, formație de călușari din 12 bărbați (2 generații); comuna Teslui, formația din 19 călușari (o crăiță și 3 copii).

Relatarea din presa vremii : „Cele mai reprezentative formații de călușari ale județului și-au dat întâlnire pe scena acestui festival. Alături de călușari cu tradiție, ca cei din Terpezița al căror „vătaf“ Constantin Niculeanu, joacă de mai bine de 50 de ani și de formația din Teslui, una din cele mai bine puse la punct, au evoluat călușarii din satul Hunia, comuna Maglavit, Seaca de Pădure și Vîrvor. Am remarcat costumația adecvată, păstrând nota specifică locală și mișcarea nealterată, nestilizată exagerat.“ (Mondoc, 1972, p. 2)

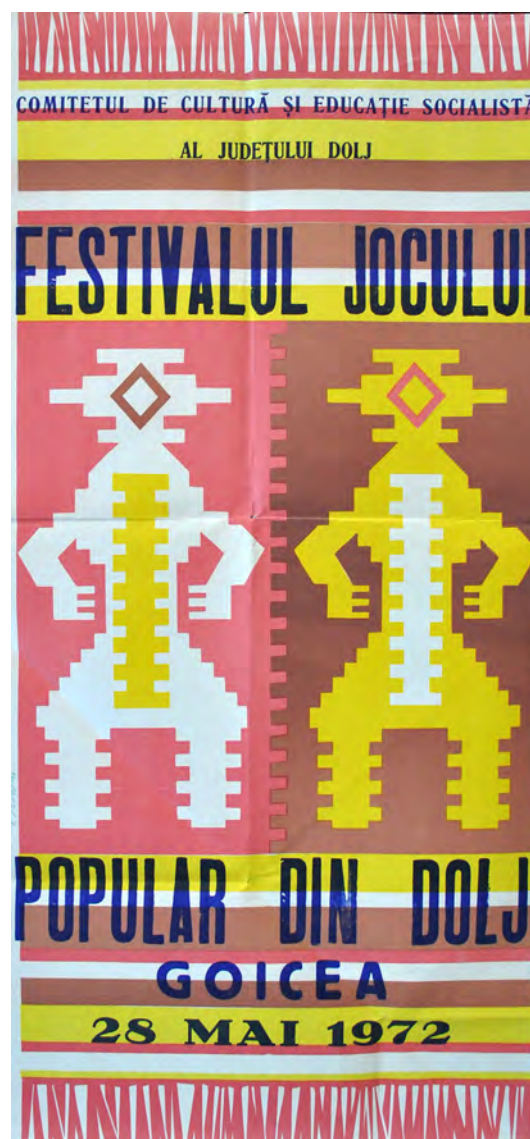

Foto 68 – 1972, Afiș „Festivalul Jocului Popular din Dolj“

„Formația de călușari a copiilor de la școlile Terpezița și Lazu. Această formație a participat, ca membru component al formației județene „Alunelul“, la turnee în județ având mare succes la public. Aceasta era formația de călușari cu „crăiță“ respectând tradiția locală și având alături pe vătaful călușarilor din satul Lazu. Formația de călușari a comunei Terpezița cu vătaful Costică al Mițai a luat parte la numeroase spectacole la Căminul Cultural din localitate.“ (Popescu, 2008, p. 34)

Foto 69 – 1970, călușari de la școala din Terpezița

Călușul în județul Dolj

Aria de răspândire a localităților din județul Dolj unde dansurile călușărești erau practicate la sfârșitul secolului XIX și în secolul XX era mult mai mare decât acum și încercăm să enumerăm o parte din ele în rândurile de mai jos.

Din răspunsurile la chestionarul lui Nicolae Densușianu din 1896 referitoare la căluș sunt menționate următoarele localități din județul Dolj: Băilești, Carpen, Comoșteni, Gângiova, Gogoșu, Mischii, Răchita, Vârtop. (Fochi, 1976, p. 43-44).

La această listă vom adăuga menționarea lui Pamfile, tot din această perioadă: „Astfel este datina călușarilor prin com. Boureni, Băilești, Bârca, Giurgița, Întorsătura, Segarcea toate din jud. Dolj, partea de către Dunăre.“ (Pamfile, 1910, p. 75)

Din anchetele etnografice întreprinse de Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu“ între anii 1972 și 1983 în 17 localități din județul Dolj: Amărăștii de Jos, Bistreț, Bulzești, Coțofenii din Dos, Cetate, Dăbuleni, Desa, Galicea Mare, Gogoșu, Leu, Mârșani, Orodol, Ostroveni, Perișor, Sălcuța, Segarcea, Valea Stanciului putem include și aceste comunități la locuri unde călușul se juca în prima jumătate a secolului XX. (Ghinoiu, 2001, p. 297-298)

La harta localităților din județul Dolj unde călușul era jucat amintim și localitățile: Boureni, Siliștea Crucii, Urzica Mare (Orpișan, 1969); Bârca (Vîrtosu, 2009, p. 89); Ișalnița (Grigorian, 1920, p. 37); Brădeștii Bătrâni (Florescu, 2013, p. 175); Catane (Tuțescu, 1908, p. 127); Terpezița (Popescu, 2008, p. 34).

Potrivit participărilor la manifestarea organizată de noi de-a lungul edițiilor anuale desfășurate până acum în județul Dolj am descoperit că mai performează acest dans ritualic comunitățile din Cernătești, Ciupercenii Noi, Coțofenii din Dos (satele Mihăița și Potmelțu), Dăbuleni, Giurgița, Goești, Melinești (satul Negoești), Pielești, Sopot (satul Pietroaia), Șimnicu de Sus (satul Leșile).

Problema serioasă a micșorării numărului de localități care duc mai departe obiceiul Călușului la sate nu ar fi faptul că nu ar mai avea cine să-l joace ci dispariția bătrânilor lăutari care-i însoțeau pe călușari și care aveau în repertorii și melodiile specifice dansului călușăresc, melodii pe care tinerii instrumentiști de azi nu și le însușesc pentru motivul că acestea nu se cântă decât o dată pe an și, în felul acesta, nu le-ar

aduce veniturile dorite.

Nu același lucru se întâmplă cu dansul prin școli sau prin formațiile de amatori de pe lângă căminele culturale unde, sub îndrumarea unor foști sau actuali dansatori profesioniști din ansambluri folclorice, acest dans se deprinde, dar este vorba de Călușul de spectacol, nu de cel obișnuit, cu dansatori de prin sate, cei mai pricepuți, cu costume de-acolo, din comunitățile din care provin, cu întreg ritualul păstrat din vechime.

Este adevărat că sunt și cârcotași care n-au înțeles „Călușul ritualic“ și care fac imediat comparație între cetele de călușari pe care le mai întâlnim pe la sate și formațiile care performează Călușul prin spectacole: costume aranjate uniform, stilizate chiar, în locul cămășilor lungi, țărânești fiind preferate unele mai scurte, care lasă să se vadă izmenele strâmte pe picior, ușurând mișcările și punând în valoare trupul călușarului, cu brăie viu colorate și aranjate cruciș peste piept și spate, precum hamurile la cai, cu pălării împodobite cu panglici și paiete, în locul fesului arhaic, cu mișcări exersate îndelung și care ajung la virtuozitate, instructorii (coregrafii) inventând fel și fel de figuri: diagonale, salturi acrobatice, piramide etc.

Iată de ce adevărații călușari de la sate dispar încet-încet, locul lor fiind luat de „Călușul de scenă“, iar de când a devenit emblemă națională nu există spectacol folcloric care să nu se încheie cu acest dans îndrăcit executat de dansatori de performanță.

Patrimoniul tradițional în conceptualizarea europeană și mondială - Nicolae Veleanu, un Tezaur Uman Viu cu peste șapte decenii de viață dedicate Călușului

Nicolae Veleanu, recunoscut înainte de toate la nivel zonal ca un performer excepțional al Călușului, Bălcescu, așa cum era cunoscut în comunitatea giurgiteană și împrejurimi, este unul dintre cei 62 de reprezentanți ai patrimoniului cultural imaterial din România a căror contribuție a fost recompensată prin acordarea titlului de *Tezaur Uman Viu*, distincție pusă în discuție pentru prima dată în 1993 cu ocazia unei convenții a Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură – UNESCO –. Zece ani mai târziu ideea acordării titlaturii se materializează, iar din 2008, grație unei legislații care sprijină recunoașterea meritelor celor care aduc plus valoare în conservarea patrimoniului cultural imaterial, titlul se acordă constant dar selectiv și în România. Dovada afirmației o constituie numărul mic de distincții acordate și anii în care titlul nu a fost decernat nimănui.

Conceptul de „*Tezaur Uman Viu*” este definit în Legea privind protejerea patrimoniului cultural imaterial, nr.26/2008, pagina 1, ca fiind (...) „*titlu onorific ce poate fi conferit*

acelor persoane care sunt recunoscute de către comunitate drept creatoare și transmițătoare de elemente ale unui domeniu al patrimoniului cultural imaterial, în forma și cu mijloacele tradiționale nealterate”.

Noțiunea aplicată în cazul lui Nicolae Veleanu, vătaful călușarilor de la Giurgiza, trebuie însoțită și de unele explicații care țin mai mult de latura umană decât de îndeplinirea unor criterii de selecție din actul normativ amintit. Nicolae Veleanu este un exemplu de dedicare pentru aceia care iubesc Călușul. Născut în februarie 1922, Nicolae Veleanu și-a însoțit ceata de călușari de la Giurgiza pretutindeni, ultima participare la Craiova și Caracal, Olt fiind în 2010 pentru ca în anul următor să treacă în lumea de dincolo.

Prezent împreună cu ceata la cele două evenimente care promovează Călușul în Oltenia, „*Alaiul Călușului oltenesc*” de la Craiova și „*Festivalul Călușului*” de la Caracal, Nicolae Veleanu a avut parte de cunoașterea și recunoașterea specialiștilor etnologiei românești: prof. dr. Ion Ghinoiu, conf. univ. dr. Narcisa Știucă și maestrul coregraf Florin Teodorescu

Foto 71 – 2011, Diplomă - Nicolae Veleanu - Tezaur Uman Viu

Foto 72 – 1968, Ceata de călușari din Giurgîța, Nicolae Veleanu - cel care ține steagul

care a contribuit cu descrierea domniei sale la întocmirea dosarului de candidatură pentru titlul de Tezaur Uman Viu al lui Nicolae Veleanu.

Descoperit la o vârstă înaintată de către cei de la Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj, Nicolae Veleanu nu a jucat Călușul pentru faimă pentru că nu punea preț pe notorietate ci pe valențele dansului și ritualului în sine: *„Eu am muncit la viața mea din greu, dar mi-a plăcut acest joc și, mai ales, portul acesta pe care îl îmbrac cu multă bucurie și, împreună cu ceilalți călușari, pornim din casă în casă să tămăduim bolnavii și să aducem binele în viața celor care ne primesc“*, mărturisea Nicolae Veleanu într-un interviu cu prof. Nicolae Dumitru, colegul nostru de la Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj.

Includerea Dansului Călușului pe Lista Patrimoniului Cultural Imaterial al Umanității - UNESCO la 25 noiembrie 2005 și adoptarea unor norme unanim acceptate în sprijinul acordării titlaturii de Tezaur Uman Viu s-au materializat în conceptualizarea, în sensul recunoașterii unor merite sau artiști valoroși pentru cultura națională a fiecărui stat și translatarea acestor valori către cultura europeană. Acordarea

Foto 73 – 2007, Căminul Cultural din Giurgîța, Nicolae Veleanu

acestui statut de către Ministerul Culturii, așa cum se întâmplă în România, unui număr restrâns de persoane, performeri de excepție în protejarea patrimoniului cultural imaterial cu scopul de salvagardare a acestuia, demonstrează selectivitatea recunoașterii și importanța acțiunilor celor care au primit această distincție. Din acest motiv, iată, Nicolae Veleanu a fost pentru un deceniu singurul Tezaur Uman Viu al Doljului iar localitatea sa natală, Giurgiuța, este unica din județ care are două cete de călușari, ultimele ediții ale proiectului „*Alaiul Călușului oltenesc*“ bazându-se pe prezența copiilor și tinerilor pe care vătafii au reușit să-i facă să iubească dansul călușeresc.

Despre importanța Călușului în viața românilor se pot spune multe dar cel mai frumos a spus-o Tezaurul Uman Viu Nicolae Veleanu pentru care Călușul era o demonstrație de frumos și de dedicare: „*Te întreabă toți dacă te îmbogățești de pe urma Călușului; Doamne, cum să te îmbogățești, când acesta se joacă doar o dată pe an!... Și dac-ar fi așa, joci Călușul numai pentru procopseală sau îl joci pentru că îți place ceea ce faci? E rușinos să te îmbraci în călușar doar pentru puținul pe care-l câștigi în săptămâna Rusaliilor. Nu știu dacă m-oi lăsa vreodată... Poate numai când n-oi mai fi*“.

(2007, Nicolae Veleanu în dialog cu profesor

Nicolae Dumitru)

Așa s-a și întâmplat. Bătrânul călușar Nicolae Veleanu, Bălcescu al giurgițenilor, a plecat în lumea de dincolo la 89 de ani în 2011, titlul de Tezaur Uman Viu fiindu-i decernat post-mortem în 29 noiembrie 2012. Distincția este o recunoaștere a pasiunii și consecvenței cu care Nicolae Veleanu a promovat dansul călușeresc timp de 75 de ani, a importanței pe care a acordat-o promovării unui ritual a cărui arhaicitate și unicitate sunt incontestabile. Special este și respectul pe care Nicolae Veleanu și călușarii din Giurgiuța l-au arătat față de conservarea costumului tradițional călușeresc al zonei, unic și el după cum povestea Nicolae Veleanu: „*(...) Eu am fesul acesta roșu specific costumului de călușar din Giurgiuța de când eram copil. La noi nu se poartă pălărie la costum, ca în alte părți. Fesul roșu dăinuie de sute de ani...De fapt și jocul călușarilor este de o vârstă cu românii.*“

Nicolae Veleanu a rămas în memoria celor care l-au cunoscut, în gândurile celor care și-ar fi dorit să-l cunoască și în istoria locului. O placă amplasată pe clădirea Căminului Cultural Giurgiuța amintește tuturor cine a fost Nicolae Veleanu, dă identitate instituției de cultură și curaj celor tineri să-și lege numele de plaiurile natale și puterea dansului călușarilor.

Amelia Etegan

Foto 74 – 2013, Căminul Cultural din Giurgiuța, placă comemorativă - Nicolae Veleanu

Foto 75 – 2010, Piața Mihai Viteazul,
Nicolae Veleanu

Foto 76 – 2010, Piața Mihai Viteazul,
Nicolae Veleanu

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj

Foto 77 – 2010, Piața Mihai Viteazul,
Nicolae Veleanu

Ceata de călușari din Giurgița

Vătaf: Calotă Ion, 60 ani, joacă Călușul de vreo 30 ani (2015):

„Am învățat de la fostu' vătaf, răposatu' Veleanu Nicolae; m-a luat de mic la joc văzând că-mi place, d'aia îl și joc și-l voi juca cât 'oi mai putea, baremi vreo 70-80 ani de-acum încolo!...”

„Călușu' se joacă în zilele de Rusalii, 3 zile ale Rusaliilor plecăm prin sat pe la cine ne primește, nu ne ducem la toată lumea...”

Înainte de asta facem repetiții, sâmbătă seara depunem jurământul și duminică începem să jucăm...

Jurământul se face pe malul râului și participă toți călușarii; textul jurământului este foarte secret, nu se divulgă sub nicio formă...

Oamenii care vor să ne primească ne deschid porțile și jucăm în curte acolo...; facem o gropiță în curte în care punem apă, îngenunchem și luăm apă cu gura direct din gropiță și stropim cu ea ca să vină ploile; alții ne mai bagă și prin case, să stăm prin fiecare cameră ca să fugă ielele din casă; le lăsăm pelin și usturoi...”

„Ca să vorbesc despre costum trebuie să încep cu ciumagu', el reprezintă sabia sau sulita, armele folosite de daci împotriva romanilor; Fesu' din cap era captura de război luată de la învinși; cămășile erau lungi până la genunchi,

cusute din pânză de bumbac la fel ca și izmenele tot din pânză albă; la brâu avem clopoței care alungă duhurile rele dupe om, la fel ca și pelinu' și usturoiu', dar și batiste cusute de fetele mari; în picioare avem opinci... Noi nu avem Mut, dar avem un iepure care fuge dimpreună cu ielele, ca să scape omu' de rele...”

„Fiecare ceată de călușari își are Steagul propriu... Al nostru are în vârful prăjinii un prosop, usturoi și pelin. Oricare călușar din ceată are grijă de Steag; dacă acesta este furat sau cade pe jos ceata respectivă se destramă...”

„Noi jucăm doar vreo 4 jocuri, dar ele sunt mai multe: Plimbarea, Floricica, Calu', Rața, Chisăru', Ciumegele pentru a încheia cu Hora de mână... La un moment dat călușarii își aruncă pe jos ciumegele, iar la semnalul vătafului fiecare trebuie să-și ia ciumagul său; dacă greșește și-l ia pe-al altuia acesta primește lovituri la tălpi din partea celorlalți; înseamnă că dacă fură un ciumag, fură și altele; este considerat hoț...”

„Am sculat și din Căluș; unul care a lucrat în Duminica Rusaliilor s-a îmbolnăvit și au venit și ne-au luat pe noi de-acasă; ne-am luptat cu el că vroia să ne tragă cu el în pârâu să ne-nece; am jucat pe lângă el apoi vreo trei ore ca să putem

Foto 78 – 1960, detaliu costum vătaf Giurgița

Foto 79 – 2018, Piața Mihai Viteazul, detaliu costum călușar Giurgița, vătaf Calotă

să-l sculăm...”

„Astăzi lăutarii sunt marea problemă a călușarilor...Nu mai sunt instrumentiști care să vrea să ne însoțească... Aveam vioară, chitară... Astăzi avem doar un acordeon...”

„Nea Nicolae Veleanu, bătrânul nostru vătaf, a fost un om de o bunătate rară; ne-a învățat pe fiecare, a fost un vătaf de toată isprava... Nu cred că se mai naște om ca Veleanu!... El ne-a învățat Călușul tradițional, nu pe cel de spectacol...”

„Ceata de călușari din Giurgița este alcătuită din: Calotă Ion, Mihai Constantin, Șișu Marius, Trandafir Tudor, Manolea Marian Cosmin, Picu Segărceanu, Olteanu Marian.” (Interviuri 2015)

Foto 80 – 2010, Piața Mihai Viteazul, Giurgița,
vătaf Nicolae Veleanu

Foto 81 – 2010, Parc, Giurgîța, vătaf Nicolae Veleanu

Foto 82 – 2011, Parc, Giurgîța

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj

Foto 83 – 2012, Teatrul Național, Giurgiuța

Foto 84 – 2013, Piața Mihai Viteazul, Giurgiuța

Foto 85 – 2014, Parc, Giurgîța

Foto 86 – 2015, Parc, bătut la tălpi, Giurgîța

Foto 87 – 2016, Piața Frații Buzești, băut apă, Giurgița

Foto 88 – 2017, Parc, Giurgița
Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj

Foto 89 – 2018, Parc, doborâre călușar, Giurgița, vătaf Turcitu

Foto 90 – 2018, Parc, Giurgița, vătaf Calotă
Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj

Foto 91 – 2016, Piața Frații Buzești,
hora, Giurgîța

Foto 92 – 2019, Parc, hora, Giurgîța, vătaf Turcitu

Ceata de călușari din Pietroaia

Pietroaia, sat cu nume predestinat, așezat acolo unde se termină asfaltul, cam la 30 de km Nord - Vest de Craiova, aparține comunei Sopot.

Descrierea cetei din Pietroaia din perioada 1998 - 2001 scrisă de Minodora Melcioiu:

În ziua de Rusalii a anului 1998 am trecut prin Piața Centrală a Craiovei și printre alte cete de călușari care evoluau în fața cumpărătorilor am remarcat una compusă din 7 bătrânei (vătaful, bătrân de tot) care erau diferiți de ceilalți. Și pentru că și instituția unde lucram, Centrul Creației Populare Dolj, organiza de Rusalii, în Parcul Romanescu, o întrecere călușărească, i-am luat cu mine de teamă că nu vor veni singuri.

Aceștia erau călușarii din Pietroaia, care la întrecerea din parc au urcat prima oară pe o scenă, aducând cu ei un căluș arhaic, nemaivăzut pe scenele de spectacol sau la televizor. Costumele lor erau altfel, pe cap purtau arhaicul fes și vătaful avea sabie. Nici muzica după care jucau nu era cea consacrată, cu ritmul sincopat, bine știut. Ei jucau după niște rustemuri interpretate de doi lăutari și jocurile executate erau douăsprezece, cu nume tradiționale: Coasa, Broasca, Mălaiul, Calul, Floricica din Căluș etc.

Ne-a bucurat faptul că publicul a fost numeros, că a participat cu interes la concurs și a așteptat nominalizarea premianților, dar mare parte n-a înțeles de ce tocmai cei șapte bătrânei din Pietroaia au fost declarați învingători, preferința spectatorilor mergând spre grupul de călușari din Leșile (costume și execuție stil „Cântarea României”), neînțelegând că au fost evaluate arhaicitatea și

Foto 93 – 1998, Parc - Teatru de Vară, Pietroaia

Foto 94 – 1998, Parc – Teatru de Vară, ceata din Pietroaia și Minodora Melcioiu

Foto 95 – 1998, Parc - Teatru de Vară, Pietroaia

Foto 96 – 1999, Pietroaia,
vătaf Nicolae Negrilă

Foto 98 – 1999, trofeu - Festivalul
„Călușul Românesc” - Caracal

autenticitatea jocului acestor călușari. Negrilă Nicolae Dorel, vătaful cetei și cel mai bătrân călușar, a spus că se aștepta la acest premiu pentru că nimeni n-a avut joc ca ceata lui.

Nicu Jitaru, un alt călușar din Pietroaia, înalt, zvelt, cu părul lung și sur ca o coamă de trăpaș, spunea că a moștenit jocul din bătrâni și că el vine „de dincolo de daci și de romani”. Și acum mă întreb cum știa Nicu Jitaru de unde vine Călușul, el care abia leagă literele într-o biată semnătură.

În 1999 am participat cu călușarii din Pietroaia la Festivalul din Caracal. Oameni veniți dintr-un sat cu nume predestinat, căci la Pietroaia se termină asfaltul, lipsiți de facilitățile vieții moderne și neduși în lume, călușarii mei se simțeau în Caracal ca niște copii pierduți în Disneyland. S-au împrietenit repede cu un ansamblu folcloric din Sibiu, dar mai ales cu un reporter japonez venit de câțiva ani în România, cu misiune specială să ne studieze folclorul

Foto 97 – 1999, Pietroaia,
călușar Nicu Jitaru

coregrafic. Acesta a simțit că ei înseamnă „altceva” și nu i-a mai slăbit până la sfârșitul festivităților, oferindu-le chiar bere și cafea, numai să mai poată filma de la ei câte ceva. Popoi Mircea avea și fluierul la el și i-a cântat japonezului pe săturate.

Au concurat prima zi, la secțiunea cete, astfel că, scăpați de grija concursului, au putut urmări în tihnă

evoluția celorlalți. Au rămas uimiți și demoralizați de componența și interpretarea ansamblurilor din Dobrun și Vâlcele și chiar ansamblul Cercului Militar din Caracal care au evoluat impecabil în tradiția și coregrafia de scenă și spectacol.

Nu sperau să ia vreun premiu, deși își spuneau tot timpul: „Bă, nimeni n-a avut jocul nostru!”

Un juriu format din specialiști, avându-l ca președinte pe maestrul emerit Theodor Vasilescu, i-a fericit pe călușarii din Pietroaia cu premiul I, pentru arhaicitate și autenticitate, spunând că ei sunt valoroși „ca și fosilele de dinozauri”.

Consider că merită să-i amintesc aici pe Negrilă Nicolae Dorel, vătaf, Jitaru Nicolae, Jitaru Ilie, Andrei Constantin, Toader Ilie, Popoi Mircea și Steulică Dumitru. Ei sunt cei șapte magnifici călușari cu jocul curat, proaspăt și nealterat, ca bătătura țaranului român. (Melcioiu, 2002, p. 16)

Foto 99 – 1999, Parc – Teatru de Vară,
bebeluș jucat de călușar din Pietroaia

Foto 100 – 1999, Parc – Teatru de Vară, Pietroaia

Foto 101 – 2006, Parc, Pietroaia

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj

Vătaf: Trandafir Marius,
joacă Călușul de vreo 30
ani (Interviuri 2015):

„Am vreo 30 de ani de când joc
eu Călușu’... La noi în sat obiceiul
de a juca acest dans se trage din
tată-n fiu. L-au jucat străbunii,
bunicii... Acum îl jucăm noi...”

După noi vor veni copiii noștri. Se
spune din bătrâni că acest joc vine
dinainte de Hristos! Se trage de la
daci și de la romani...”

„Când eram copil să juca 12
jocuri ale Călușului dintre care:
Crăițele, Crăițele în lanț, Crăițele
rărite, Sărita, Broasca, Ariciu’,
Balta, Calu’, Coasa, Mălaiu’,
Floricea din Căluș și Sârba...
Aceste jocuri nu le mai joacă
nimeni decât noi.”

„Călușu’ se joacă o
săptămână... A început ieri după-
masă (Sâmbăta Rusaliilor) și până
lunea viitoare când se îngroapă
Ciocu’... N-avem voie să spunem
unde-l îngropăm sau ce facem cu
el... Ne-am legat prin jurământul
depus tot ieri la ora 12,00.

Jurământul s-a depus sub Steagul
Călușului, un drapel al nostru,
o prăjină, înainte i se spunea
maiag, în vârful căreia se leagă un
prosop, o cârpă albă, căpățâni de
usturoi, pelin... Maiagu’ Călușului
la noi se face numai din lemn de
tei și-l face ăl care intră primu’ în
Căluș sau dacă n-avem altu’ nou
îl fac eu, vătafu’. Cu mâinile pe
Steag se depune jurământul de
către toți călușarii. Jurământul
este ceva sacru, nu se divulgă
nimănui oricâte insistențe s-ar
face! La îngropare, Steagul se rupe
în bucăți, o bucată pentru fiecare
călușar din ceată și aceste bucăți
se pun într-un loc știut numai de
noi...”

„Ceata mea este alcătuită din
7 călușari: Trandafir Marius –
vătaf, Trandafir Cezar – 47 ani,
Drăgoi Marian - 43 ani, Cocoș
Ionel Claudiu -38 ani, Cocoș
Laurențiu Constantin – 32 ani,
Graboru Marius Bogdan - 23 ani,
Andrei Cătălin – 30 ani, toți sunt
mai tineri, eu sunt cel mai bătrân

Foto 102 – 2011, Parc, Pietroaia

Foto 103 – 2012, Parc, Pietroaia

Foto 104 – 2013, Parc, Pietroaia

Foto 105 – 2014, Parc, Pietroaia

între ei. Au mai jucat și alții, dar au îmbătrânit și nu mai pot să joace... La noi Călușu' nu s-a pomenit cu Mut... Nu avem mascați și nici capete de animale, iepuri sau așa ceva... Noi suntem 7 și 2 lăutari: un acordeon, acum și am mai avut o vioară dar din păcate vioristu' s-a prăpădit... Vioara era cea mai bună-n Căluș, aia e regina... da' nu prea mai sunt acum vioriști, jucăm după ce avem, asta e situația... Chiar dacă sunt vioriști tre' să știe și Călușu'... Sunt melodii aparte, nu să cântă-ntotdeauna așa Călușu'... Nu are cine să ne ajute, de exemplu noi pe băieții ăștia tre' să-i plătim; ce scoatem bani tre' să plătim muzicanții și noi nu ne alegem cu nimic... Facem totul pentru tradiție!..."

„Costumul îmbrăcat de noi este alcătuit din cămăși cusute de soțiile noastre sau împrumutate; brăurile ni le-a făcut doamna Ilinca de la Casa de Creație Ilinca; ne-a mai ajutat și Primăria Sopot și ne ajută și în continuare... La brâu purtăm clopoței și pelin: clopoțeii să se audă când jucăm și să alunge spiritele rele, iar pelinu' îl împărțim la lume să-l poarte la brâu sau să-l pună la icoane... Pe cap aveam fesuri roșii iar acum am împrumutat pălării... Aveam fesuri roșii cu pladbandă, făcute de noi, izmene albe, acum pantaloni albi, înainte nu se juca în pantaloni, se juca în izmene, aveau oamenii bătrâni izmene albe pe ei, clopoței și pinteni la picioare; acum nu se mai taie porcii să le ia pielea după ei din care să se facă opinci..."

„Bătrânii călușari nu veneau în orașe; numai la sate plecau și jucau... acum e ceva modern, e altfel... sunt filmați, televizați, urcați pe scene... La țară dacă suntem ne ducem pe la oameni, care vor să ne bage în curte ne bagă în curte la ei, jucăm, pune usturoi, sare, caier de lână, jucăm, ne dă bani care cum vrea și poate, plecăm iar la alții care vor să ne bage în curte... La țară dacă te duci într-un sat mai mult de 10-15

familii nu te primesc, 'ce că nu au, că... de, cum sunt oamenii la țară, amărâți, săraci, bătrâni, cine să mai fie și la țară!... Pin' oraș tot așa: unde e lume jucăm... care vor să ne oprească, jucăm iar... Noi nu cerem nimic, ce vrea omu' aia dă, n-avem pretenții, ce vrea omu' să-ți dea aia-ți dă, dacă vrea să-ți dea un suc îl bei, îi urezi „La mulți ani!” și pleci...”

„Noi, înainte de Rusalii, tre' să fim curați, n-avem treabă cu soțiile, n-avem treabă cu nimic o săptămână de zile, tre' să fii curat, așa e datina, așa tre' s-o facem, nu e bine să facem treaba asta. Cine nu se abține nu este demn să intre în ceată! Altfel este pedepsit... La noi nu s-a întâmplat, dar am auzit că la un călușar dacă e pedepsit că nu ține ăștia, 12 echipe tre' să joace lângă el...”

Noi avem „pitulata” sau „bătaia la tălpi” a călușarului care fuge de lângă noi și se pitulă și noi tre' să-l căutăm, să-l prindem și să-l batem la tălpi până spune de ce a fugit...”

„Au existat cazuri în care persoane ce-au ignorat Rusaliile au fost „luate din Căluș” și a trebuit să jucăm lângă aceștia și câte o juma' de zi până s-a ridicat; la Romanești, unde era târgu', acu' câțiva ani, o fată era jos moartă, nu mișca, nu deschidea nici ochii, și am jucat lângă ea cu alții mai vechi câteva ore până s-a sculat; la Piață, tot așa am jucat pentru un copil trei ani la rând, apoi a venit mamă-sa și ne-a spus că acum copilul este foarte bine... Nici medicii nu știau ce are...”

„Așa cum noi l-am preluat de la ai noștri există o regulă nescrisă să dai mai departe Călușul. De exemplu acum avem niște copii pe care tre' să-i învățăm, pentru ca la timpu' lor să fie învățați și ieșiți gata; nu se știe dacă mai putem noi să jucăm; așa cum mi-a intrat mie în sânge Călușu' asta din tată-n fiu, așa vrem să-i facem și pe copiii noștri să-l ducă mai departe”. (Interviuri 2015)

Foto 106 – 2015, Parc, Pietroiaia

Foto 107 – 2016, Piața Frații Buzești, Pietroiaia

Foto 108 – 2017, Parc, Pietroaia

Foto 109 – 2018, Parc, jucat copii,
Pietroaia

Foto 110 – 2019, Parc, sărit peste copil, Pietroaia

Foto 111 – 2019, Parc, hora călușului, Pietroaia

Ceata de călușari din Goești

Foto 112, 113 – 1998, Parc, Teatrul de Vară, Goești (sat Mălăiești)

Foto 115 – 2006, Parc, Goești (sat Mălăiești)

Foto 114 – 1999, Parc, Teatrul de Vară, Goești (sat Mălăiești)

Foto 116 – 2010, Piața Mihai Viteazul, Goești

Vătaf: Anghelina Viorel,
joacă Călușul de 20 ani (2015).

„Călușari: Bălăreanu
Claudiu Ion, Mirea Emilian
Ionuț, Anghelina Răzvan,
Anghelina Iulian, Zamfira
Ionuț Robert, Alexandrescu
Marian Ionel, Cârstoiu Marius
Cristian.

Mut: Dinu Aurel Marian.“

„La noi Călușul începe
sâmbătă seara când se ridică
Steagu' și se rupe Duminică
seara și se îngroapă marți
seara. Ce să vă spun? Jucăm
din moși strămoși, jucăm
cum au jucat părinții noștri și
bunicii noștri de asemenea.“

„Acum 20 de ani îmbrăcam
cămăși cusute, opinci din
piele de porc, pălării tot din
paie dar nu ca acum... Astăzi
costumul este alcătuit din:
cămașă, pantaloni albi, brâu,
diagonală, batistă, opinci...
Dar ca să fim... personalizați
cumva ne-am făcut niște
tricouri albe cu înscris pe
spate...“

Mutu face contra noastră,
să ne-ncurce... Este îmbrăcat
cât mai urât posibil, cu mască
pe față și face împotriva
noastră, ne încurcă în timpul
jocului...“

„Steagu' îl ridicăm până
nu scapătă soarele și când
îl rupem tot la fel, până la
scăpătatul soarelui; noi nu
jucăm noaptea, așa am prins
de la cei bătrâni, doar până
scapătă soarele; Steagu' stă
drept, nu-l culcăm niciodată
decât în momentul ruperii sale
pentru îngropare.

Steagu' este făcut din lemn
de salcie, împodobit cu un
prosop, usturoi curat, nou,
sare, bani nenumărați, frunze
de nuc. Când se rupe Steagu'
fiecare călușar ia câte o bucată
pe care o îngroapă separat
fiecare.“ (Interviuri 2015)

Foto 117 – 2011, Parc, Goești

Foto 118 – 2012, Parc, Goești

Foto 119 – 2013, Parc, Goești

Foto 120– 2014, Parc, Goești

Foto 121 – 2015, Parc, Goești

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj

Foto 122 – 2017, Parc, Goești

Foto 123 – 2018, Parc, Goești

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj

Foto 124 – 2019, Parc, Goiești

Foto 125 – 2019, Parc, hora călușului, Goiești

Ceata de călușari din Dăbuleni

Vătaf: Șotorog Dumitru, 61 ani, joacă Călușul din '88 (Interviuri 2015).

„Joc Călușul de vreo 28 ani, l-am învățat de la bătrânii noștri care au jucat pe timpuri, apoi îmbătrânind n-au mai putut să-l joace și-atunci a venit rândul nostru, ălor tineri. De fapt, de când mă știu, la Dăbuleni s-a jucat Călușul. De 10 ani sunt vătaful cetei, ales de ceilalți călușari, poate pentru că sunt cel mai bătrân sau poate și pentru alte calități.“

„La noi, la Dăbuleni, vinerea se dezgroapă Ciocu' Călușului, iar vineri după-amiaza ne strângem toți, împodobim Steagul, facem un joc, două, trei acolo, la Steag. Duminica plecăm cu alaiu' în oraș (Dăbuleni), mergem din casă-n casă, cine pofteste să ne primească ne primește... Acolo se pune o farfurie jos în curte, cu puțină sare în ea, pelin și usturoi și jucăm în jurul ei; la un moment dat spargem farfuria pentru alungarea duhurilor rele din familia respectivă, rămânându-le pelinul și usturoiul bune pentru leac, apoi plecăm la altă casă...“

„Jucăm Călușul trei zile: duminică, luni și duminica următoare; marți se încheie Călușu' și se îngroapă Ciocu' într-un loc ferit, ocrotit, de care știe decât vătafu' și ajutorul de vătaf.

Jucăm Călușul specific orașului nostru Dăbuleni, apoi avem al doilea joc, o sărbătoare și după aia „Floricea” în timpul căreia un călușar cade și ceilalți joacă pe lângă el până-și revine,

70

Foto 126 – 2012, Parc, Dăbuleni

Foto 127 – 2012, Parc, Dăbuleni

după care se încheie jocul...“

„Se depune jurământ în momentul dezgropării Ciocului, textul jurământului nu-l cunoaște decât vâtafu' și ajutorul de vâtaf; tot ei știu și locul unde se îngroapă și apoi se dezgropă...”

„Portu' este așa cum l-am moștenit de la bătrâni; în urmă cu 30-40 ani aveam pălării 'nalte, cămăși cu poale lungi până la genunchi, izmenele largi, carâmb, ciorap din lână cu carâmb până la genunchi, opinci din piele de porc, sau mai apoi din cauciuc. La brâu ne încingem cu bete sau cu chimire și cârpă roșie cu colțu' lăsat pe partea dreaptă. Tot la brâu punem pelin pe care-l jucăm ca să fie sfințit, apoi îl dăm celor care ne privesc spre a-l purta ca să nu fie „luați din Căluș”...”

„În afară de Steagul acesta alb care presupune puritate sufletească și trupească nu avem alte însemne și nici Mut...”

„Dacă cineva este „luat din Căluș” pentru că a lucrat în săptămâna Rusaliilor atunci tre' să cheme călușarii să joace pe lângă persoana respectivă acasă la el, iar dacă nu-și revine trebuie scos a doua zi la marginea localității...”

„Ceata mea de călușari numără 9 membri: Șotorog Dumitru, 61 ani, Ghiță Florea, 49 ani, Andrei Marin, 45 ani, Murătură Valentin, 38 ani, Negrilă Florin, 29 ani, Codreanu Cozmin, 25 ani, Antonoi Florin, 27 ani, Ștefănel Ionuț, 27 ani, Ghiță Florin, 21 ani”.” (Interviuri 2015)

Foto 128 – 2013, Parc, Dăbuleni

Foto 129– 2013, Parc, Dăbuleni

Foto 130 – 2014, Parc, Dăbuleni

Foto 131 – 2014, Parc, Dăbuleni

Foto 132 – 2015, Parc,
Dăbuleni

Foto 133 – 2016, Piața Frații Buzești, Dăbuleni

Foto 134 – 2017, Parc, doborâre călușar, Dăbuleni

Foto 135 – 2018, Parc, Dăbuleni

Foto 136 – 2019, Parc, hora călușului, Dăbuleni

Ceata de călușari Coțofenii din Dos

În studiul monografic al localității Coțofenii din Dos scris de învățătoarea Domnica Rotocol este descris călușul și menționată informația că „la noi în sat a fost o ceată de călușari condusă de Tâmplaru Constantin, alături de care a jucat fiul său Tâmplaru Statie și uneori îl luau și pe mezinul familiei Tâmplaru Nicolae”. (Rotocol, p. 30)

La „Alaiul Călușului Oltenesc” din anul 1998 a participat o ceată de călușari din satul Mihăița condusă de vătaful Toma Boncilă.

Foto 137 – 1998, Parc, Teatrul de Vară,
Coțofenii din Dos (sat Mihăița)

Foto 138 – 1998, Parc, Teatrul de Vară,
Coțofenii din Dos (sat Mihăița)

Foto 139 – 2006, Parc,
Coțofenii din Dos (sat Potmelțu)

Foto 140 – 2010, Parc,
Coțofenii din Dos (sat Potmelțu)

Foto 141 – 2011, Parc,
Coșofenii din Dos (sat Potmelțu)

Foto 143 – 2013, Parc,
Coțofenii din Dos (sat Potmelțu)

Foto 144 – 2014, Parc,
Coțofenii din Dos (sat Potmelțu)

Foto 145 – 2016, Piața Frații Buzești, Coțofenii din Dos (sat Potmelțu)

Foto 146 – 2017, Parc, Coțofenii din Dos (sat Potmelțu)

Foto 147 – 2018, Piața Mihai Viteazul, Coțofenii din Dos (sat Potmelțu)

Foto 148 – 2019, Parc, hora călușarilor, Coțofenii din Dos (sat Potmelțu)

Ceata de călușari din Leșile

Satul Leșile aparține comunei Șimnicu de Sus, situată la nord de Craiova, pe valea râului Amaradia.

Așezare rurală cu un foarte bogat filon folcloric, la interfeșța dintre Dolj și Gorj, satul Leșile, deși situat aproape de Craiova, a respins orice formă de alterare a datinilor și obiceiurilor străbune. Ceata de călușari, începând cu anul 1999 și până acum, a fost îndrumată de prof. Marian Dincă și coregraful Ionel Garoafă.

Foto 149 – 1999, Parc, scena Teatrului de Vară, Leșile

Foto 150 – 1999, Parc, scena Teatrului de Vară, Leșile

Foto 151 – 2006, Parc, Leșile

Foto 152 – 2010, Parc, Leșile

Foto 153– 2011, Piața Mihai Viteazul, Leșile

Foto 154– 2012, Parc, Leșile

Foto 155– 2014, Parc - Debarcader, Leșile

Foto 156– 2015, Parc, Leșile

Foto 157– 2016, Piața Frații Buzești, Leșile

Foto 158– 2017, Parc, Leșile

Foto 159– 2018, Parc, Leșile

Foto 160– 2019, Parc, Leșile

Ceata de călușari din Ciupercenii Noi

Foto 162- 2017, Parc, Ciurpercenii Noi

Foto 163- 2018, Parc, Ciuperceii Noi

Foto 164- 2019, Parc, Ciupercenii Noi

Foto 165- 2019, Parc, Ciupercenii Noi

Ceata de călușari din Melinești

Foto 166, 167, 168, 169 – 2006, Parc, Melinești

Ceata de călușari din Pielești

Foto 170 – 2012, Parc, Pielești

Foto 171 – 2013, Parc, Pielești

Foto 172 – 2014, Parc - Debarcader, Pielești

Foto 173 – 2015, Parc, Pielești

Ceata de călușari de la Liceul „Henri Coandă” Craiova (copii)

Foto 174 – 2006, Parc, Liceul „Henri Coandă”

175 – 2013, Parc, Liceul „Henri Coandă”

Foto 176 – 2013, Parc, Liceul „Henri Coandă“

Foto 177 – 2014, Parc - Debarcader, Liceul „Henri Coandă“

Ceata de călușari din Basarabi - Calafat (copii)

Foto 179 – 2015, Piața Mihai Viteazul, Basarabi - Calafat

Foto 180 – 2015, Parc, Basarabi - Calafat

Ceata de călușari din Podari (copii)

Ceata de călușari - Ansamblul „Măgura“, Codlea, Brașov

Foto 184 – 2014, Parc, Debarcader, Măgura, Codlea, Brașov

Foto 185 – 2016, Piața Frații Buzești, Măgura, Codlea, Brașov

Foto 186, 187 – 2017, Parc, Măgura, Codlea, Braşov

Ceata de călușari - Ansamblul „Romanați“, Caracal, Olt

Foto 188 – 2014, Parc, ceata de călușari din Caracal

Foto 189 – 2016, ceata de călușari din Caracal

în Alai - str. Unirii - str. Lipscani - Piața Frații Buzzești

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj

Foto 190 – 2017, Parc, ceata de călușari din Caracal

Foto 191 – 2019, Parc, ceata de călușari din Caracal
Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj

Ceata de călușari din Dobrun, Olt

Foto 192, 193 – 1999, Parc, Teatrul de Vară, Dobrun, Olt

Ceata de călușari din Sârbii - Măgura, Olt

Foto 196 – 2018, Parc, jurământ, Sârbii-Măgura, Olt
Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj

Foto 197 – 2018, Piața Mihai Viteazul, Sârbii-Măgura, Olt

Foto 198 – 2018, Parc, Sârbii-Măgura, Olt

Ceata de călușari
din Rășinari, Sibiu

Foto 199, 200 – 2014, Parc – Debarcader, Râșinari, Sibiu

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj

Ceata de călușari din Conțești, Teleorman

Foto 201 – 2017, Piața Mihai Viteazul, Conțești, Teleorman

Foto 202 – 2017, Parc, Conțești, Teleorman

Foto 203, 204– 2017, Parc, Conțești, Teleorman
Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj

Ceata de călușari - Ansamblul „Doina Oltului“, Călimănești, Vâlcea

Foto 205 – 2010, Piața Mihai Viteazul, Călimănești, Vâlcea

Foto 206 – 2010, Parc,
Călimănești, Vâlcea

Foto 207, 208 – 2010, Parc, Călimănești, Vâlcea

Ceata de călușari din Frâncești, Vâlcea

Foto 209 – 2019, Piața Mihai Viteazul, Frâncești, Vâlcea

Foto 210 – 2019, Parc, Frâncești, Vâlcea

Foto 211 – 2019, Parc, doborâre călușar,
Frâncești, Vâlcea

Foto 213 – 2019, Parc, Frâncești, Vâlcea

Foto 214 – 2019, Parc, Frâncești, Vâlcea

Alaiul din 2019 - Piața Mihai Viteazul
- str. Unirii - Parc -

Foto 215 – 2019, Piața Mihai Viteazul,
ceata din Dăbuleni

Foto 216 – 2019, str. Unirii,
ceata din Potmelțu

Foto 219 – 2019, str. Unirii,
ceata din Dăbuleni

Foto 220 – 2019, str. Unirii,
ceata din Caracal

Foto 221 – 2019, str. Unirii,
cetele de călușari în Alai

Foto 222 – 2019, Parc,
cetele de călușari în Alai

Anexă - Sursa fotografiilor:

- Foto 1 – 2018, Piața Mihai Viteazul, Hora cetelor, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 2 – 2018, Piața Mihai Viteazul, Hora cetelor, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 3 – 2017, Piața Mihai Viteazul, steagul cetei din Dăbuleni, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 4 – 2013, Cămin Cultural Giurgița, Amelia Etegan, placa comemorativă - Nicolae Veleanu, foto Nicolae Marian, Arhiva C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 5 – 2019, Parc, Giurgița, vătaf Turcitu, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 6 – 2015, Parc, Leșile, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 7 – 2016, Piața Frații Buzești, Leșile, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 8 – 2018, Piața Mihai Viteazul, Giurgița, vătaf Turcitu, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 9 – 2019, Alai – plecarea din „Piața Mihai Viteazul“, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 10 – 2014, Alai – strada Unirii, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 11 – 2006, Alai – strada Unirii, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 12 – 2006, Alai – „Parcul Nicolae Romanescu“, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 13 – 2014, Alai – „Parcul Nicolae Romanescu“, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 14 – 2013, Piața Mihai Viteazul, hora cetelor, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 15 – 2019, Parc, ceata de călușari a Ansamblului „Romanați“ din Caracal, foto Romeo Matei, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 16 – 2017, Piața Mihai Viteazul, Giurgița, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 17 – 2019, Parc, Pietroaia, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 18 – 2010, Parc, steagul cetei din Giurgița, vătaf Nicolae Veleanu, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 19 – 1998, Parc, Steagul călușarilor din Pietroaia, vătaf Ilie Jitaru, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 20 – 2011, Parc, Potmelțu, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 21 – 2017, Piața Mihai Viteazul, steag Dăbuleni, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 22 – 2019, Parc, steag Goiești, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 23 – 2019, Parc, Pietroaia, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 24 – 2018, Piața Mihai Viteazul, Întâlnirea cetelor de călușari din Dolj, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 25 – 2018, Piața Mihai Viteazul, jurământ Ciupercenii Noi, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 26 – 2017, Parc, jurământul cetei din Conțești, Teleorman, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 27 – 2013, Parc, jurământul cetei din Pielești, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 28 – 2010, Piața Mihai Viteazul, vătaf – Nicolae Veleanu, Giurgița, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 29 – 2019, Parc, vătaf Dumitru Șotorog, Dăbuleni, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 30 – 2019, Parc, vătaf Florea Turcitu, Giurgița, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 31 – 2019, Parc, vătaf Ion Calotă, Giurgița, foto Romeo Matei, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 32 – 2019, Piața Mihai Viteazul, vătaf Marius Trandafir, Pietroaia, foto Romeo Matei, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 33 – 2018, Piața Mihai Viteazul, vătaf Aurel Vârtopeanu, Ciupercenii Noi, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 34 – 2019, Parc, ceata de călușari din Pietroaia, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 35 – 2019, Parc, ceata de călușari din Dăbuleni, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 36 – 2015, Piața Mihai Viteazul, mutul cetei din Goiești, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 37 – 2010, Piața Mihai Viteazul, mutul cetei din Goiești, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 38 – 2012, Teatrul Național, mutul cetei din Goiești, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 39 – 2013, Parc, mutul cetei din Goiești, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 40 – 2014, Parc, mutul cetei din Goiești, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 41 – 2015, Piața Mihai Viteazul, mutul cetei din Goiești, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 42 – 2017, Piața Mihai Viteazul, mutul cetei din Goiești, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 43 – 2018, Piața Mihai Viteazul, mutul cetei din Goiești, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 44 – 2019, Parc, mutul cetei din Goiești, foto Romeo Matei, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 45 – 2018, Piața Mihai Viteazul, întâlnirea dintre mutul cetei din Goiești și ciocul cetei din Giurgița, vătaf Calotă, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 46 – 2016, Piața Frații Buzești, cioc Giurgița, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 47 – 2014, Alai – str. Unirii, cioc Giurgița, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 48 – 1960, vătaf cioc, Giurgița, foto volumul „Călușarii“ – Opreșan Horia Barbu;
- Foto 49 – 2010, Piața Mihai Viteazul, Giurgița, vătaf Nicolae Veleanu - în mijloc, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 50 – 2019, Piața Mihai Viteazul, călușar Gigel Manolea – Giurgița, vătaf Turcitu, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 51 – 2019, Parc, pelin – Ciupercenii Noi, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 52 – 2018, Parc, usturoi – Sârbii Măgura, Olt, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Foto 53 – 2015, Piața Mihai Viteazul, salutul vătafilor cetelor din Coțofenii din Dos și Pietroaia, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 54 – 2018, Piața Mihai Viteazul, Sârbii – Măgura, Olt, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 55 – 2017, Parc, Dăbuleni, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 56 – 2019, Parc, lăutar Goiești, foto Romeo Matei, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 57 – 2015, Piața Mihai Viteazul, mut Goiești și lăutari, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 58 – 2006, Teatrul Național, Hora cetelor reunite, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 59 – 2014, Parc, horă, Giurgîța, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 60 – 1996, Hunia, Tomiță Dumitru și Burtea Ion, cadru film - Arhiva C.J.C.P.C.T. Dolj, operator imagine Antipa Croitoru;

Foto 61 – 1996, Hunia, fes călușar, cadru film - Arhiva C.J.C.P.C.T. Dolj, operator imagine Antipa Croitoru;

Foto 62 – 1996, Hunia, cadru film - Arhiva C.J.C.P.C.T. Dolj, operator imagine Antipa Croitoru;

Foto 63 – 1962, Hunia, mut, foto volumul „Călușarii” – Opreșan Horia Barbu;

Foto 64 – 1996, Hunia, Tomiță Dumitru și Burtea Ion, cadru film - Arhiva C.J.C.P.C.T. Dolj, operator imagine Antipa Croitoru;

Foto 65 – 1961, Hunia, călușari, foto volumul „Călușarii” – Opreșan Horia Barbu;

Foto 66 – 1996, Hunia, Tomiță Dumitru și Burtea Ion, cadru film - Arhiva C.J.C.P.C.T. Dolj, operator imagine Antipa Croitoru;

Foto 67 – 2011, Piața Mihai Viteazul, Leșile, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 68 – 1972, Afiș „Festivalul Jocului Popular din Dolj”, Arhiva C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 69 – 1970, călușari de la școala din Terpezița, arhiva personală – Cosma Popescu;

Foto 70 – 2019, Parc, steagul cetei de călușari din Frâncești, Vâlcea, foto Romeo Matei, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 71 – 2011, Diplomă - Nicolae Veleanu - Tezaur Uman Viu, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 72 – 1968, Ceata de călușari din Giurgîța, Nicolae Veleanu - cel care ține steagul, reproducere din volumul „Giurgîța - satul meu natal”, Costantin Cășlaru;

Foto 73 – 2007, Căminul Cultural din Giurgîța, Nicolae Veleanu, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 74 – 2013, Căminul Cultural din Giurgîța, placă comemorativă - Nicolae Veleanu, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 75 – 2010, Piața Mihai Viteazul, Nicolae Veleanu, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 76 – 2010, Piața Mihai Viteazul, Nicolae Veleanu, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 77 – 2010, Piața Mihai Viteazul, Nicolae Veleanu, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 78 – 1960, detaliu costum vătaf Giurgîța, foto volumul „Călușarii” – Opreșan Horia Barbu;

Foto 79 – 2018, Piața Mihai Viteazul, detaliu costum călușar Giurgîța, vătaf Calotă, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 80 – 2010, Piața Mihai Viteazul, Giurgîța, vătaf Nicolae Veleanu, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 81 – 2010, Parc, Giurgîța, vătaf Nicolae Veleanu, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 82 – 2011, Parc, Giurgîța, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 83 – 2012, Teatrul Național, Giurgîța, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 84 – 2013, Piața Mihai Viteazul, Giurgîța, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 85 – 2014, Parc, alegerea ciomagului, Giurgîța, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 86 – 2015, Parc, bătut la tălpi, Giurgîța, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 87 – 2016, Piața Frații Buzești, băut apă, Giurgîța, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 88 – 2017, Parc, Giurgîța, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 89 – 2018, Parc, doborâre călușar, Giurgîța, vătaf Turcitu, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 90 – 2018, Parc, Giurgîța, vătaf Calotă, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 91 – 2016, Piața, Frații Buzești, hora, Giurgîța, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 92 – 2019, Parc, hora, Giurgîța, vătaf Turcitu, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 93 – 1998, Parc - Teatru de Vară, Pietroaia, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 94 – 1998, Parc - Teatru de Vară, ceata din Pietroaia și Minodora Melcioiu, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 95 – 1998, Parc - Teatru de Vară, Pietroaia, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 96 – 1999, Pietroaia, vătaf Nicolae Negrilă, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 97 – 1999, Pietroaia, călușar Nicu Jitaru, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 98 – 1999, trofeul câștigat de ceata de călușari din Pietroaia la Festivalul Național „Călușul Românesc” din Caracal, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 99 – 1999, Parc - Teatru de Vară, bebeluș jucat de călușar din Pietroaia, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 100 – 1999, Parc - Teatru de Vară, Pietroaia, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 101 – 2006, Parc, Pietroaia, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 102 – 2011, Parc, Pietroaia, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 103 – 2012, Parc, Pietroaia, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 104 – 2013, Parc, Pietroaia, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 105 – 2014, Parc, Pietroaia, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Foto 223 – 2019, Piața Mihai Viteazul, hora cetelor

Foto 106 – 2015, Parc, Pietroaia, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 107 – 2016, Piața Frații Buzești, Pietroaia, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 108 – 2017, Parc, Pietroaia, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 109 – 2018, Parc, jucat copii, Pietroaia, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 110 – 2019, Parc, sărit peste copil, Pietroaia, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 111 – 2019, Parc, hora călușului, Pietroaia, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 112 – 1998, Parc, Teatrul de Vară, Goiești (sat Mălăiești), foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 113 – 1998, Parc, Teatrul de Vară, Goiești (sat Mălăiești), foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 114 – 1999, Parc, Teatrul de Vară, Goiești (sat Mălăiești), foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 115 – 2006, Parc, Goiești (sat Mălăiești), foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 116 – 2010, Piața Mihai Viteazul, Goiești, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 117 – 2011, Parc, Goiești, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 118 – 2012, Parc, Goiești, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 119 – 2013, Parc, Goiești, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 120 – 2014, Parc, Goiești, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 121 – 2015, Parc, Goiești, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 122 – 2017, Parc, Goiești, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 123 – 2018, Parc, Goiești, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 124 – 2019, Parc, Goiești, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 125 – 2019, Parc, hora călușului, Goiești, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 126 – 2012, Parc, Dăbuleni, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 127 – 2012, Parc, Dăbuleni, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 128 – 2013, Parc, Dăbuleni, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 129 – 2013, Parc, Dăbuleni, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 130 – 2014, Parc, Dăbuleni, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 131 – 2014, Parc, Dăbuleni, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 132 – 2015, Parc, Dăbuleni, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 133 – 2016, Piața Frații Buzești, Dăbuleni, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 134 – 2017, Parc, doborâre călușar, Dăbuleni, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 135 – 2018, Parc, Dăbuleni, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 136 – 2019, Parc, Dăbuleni, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 137 – 1998, Parc, Teatrul de Vară, Coțofenii din Dos (sat Mihăița), foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 138 – 1998, Parc, Teatrul de Vară, Coțofenii din Dos (sat Mihăița), foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 139 – 2006, Parc, Coțofenii din Dos (sat Potmelțu), foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 140 – 2010, Parc, Coțofenii din Dos (sat Potmelțu), foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 141 – 2011, Parc, Coțofenii din Dos (sat Potmelțu), foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 142 – 2012, Teatrul Național din Craiova, Coțofenii din Dos (sat Potmelțu), foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 143 – 2013, Parc, Coțofenii din Dos (sat Potmelțu), foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 144 – 2014, Parc, Coțofenii din Dos (sat Potmelțu), foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 145 – 2016, Piața Frații Buzești, Coțofenii din Dos (sat Potmelțu), foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 146 – 2017, Parc, Coțofenii din Dos (sat Potmelțu), foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 147 – 2018, Piața Mihai Viteazul, Coțofenii din Dos (sat Potmelțu), foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 148 – 2019, Parc, hora călușarilor, Coțofenii din Dos (sat Potmelțu), foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 149 – 1999, Parc, scena Teatrului de Vară, Leșile, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 150 – 1999, Parc, scena Teatrului de Vară, Leșile, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 151 – 2006, Parc, Leșile, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 152 – 2010, Parc, Leșile, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 153 – 2011, Piața Mihai Viteazul, Leșile, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 154 – 2012, Parc, Leșile, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 155 – 2014, Parc – Debarcader, Leșile, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 156 – 2015, Parc, Leșile, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 157 – 2016, Piața Frații Buzești, Leșile, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 158 – 2017, Parc, Leșile, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 159 – 2018, Parc, Leșile, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 160 – 2019, Parc, Leșile, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 161 – 2016, Piața Frații Buzești, Ciupercenii Noi, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 162 – 2017, Parc, Ciupercenii Noi, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 163 – 2018, Parc, Ciupercenii Noi, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 164 – 2019, Parc, Ciupercenii Noi, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 165 – 2019, Parc, Ciupercenii Noi, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 166 – 2006, Parc, Melinești, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

**Foto 224 – 2018, Piața
Mihai Viteazul,
hora cetelor**

Foto 167 – 2006, Parc, Melinești, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 168 – 2006, Parc, Melinești, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 169 – 2006, Parc, Melinești, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 170 – 2012, Parc, Pielești, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 171 – 2013, Parc, Pielești, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 172 – 2014, Parc - Debarcader, Pielești, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 173 – 2015, Parc, Pielești, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 174 – 2006, Parc, Liceul „Henri Coandă”, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 175 – 2013, Parc, Liceul „Henri Coandă”, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 176 – 2013, Parc, Liceul „Henri Coandă”, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 177 – 2014, Parc - Debarcader, Liceul „Henri Coandă”, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 178 – 2015, Parc, împodobirea steagului Basarabi, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 179 – 2015, Piața Mihai Viteazul, Basarabi - Calafat, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 180 – 2015, Parc, Basarabi - Calafat, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 181 – 2016, Piața Frații Buzești, Podari, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 182 – 2016, Piața Frații Buzești, Podari, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 183 – 2016, Piața Frații Buzești, Podari, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 184 – 2014, Parc, Debarcader, Măgura, Codlea, Brașov, foto Nicolae Marian;
Foto 185 – 2016, Piața Frații Buzești, Măgura, Codlea, Brașov, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 186 – 2017, Parc, Măgura, Codlea, Brașov, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 187 – 2017, Parc, Măgura, Codlea, Brașov, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 188 – 2014, Parc, ceata de călușari din Caracal, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 189 – 2016, ceata de călușari din Caracal în Alai - str. Unirii - str. Lipsani - Piața Frații Buzești, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 190 – 2017, Parc, ceata de călușari din Caracal, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 191 – 2019, Parc, ceata de călușari din Caracal, foto Romeo Matei, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 192 – 1999, Parc, Teatrul de Vară, Dobrun, Olt, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 193 – 1999, Parc, Teatrul de Vară, Dobrun, Olt, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 194 – 1999, Parc, Teatrul de Vară, hora călușarilor, Dobrun, Olt, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 195 – 1999, Parc, Teatrul de Vară, public, Dobrun, Olt, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 196 – 2018, Parc, jurământ, Sârbii-Măgura, Olt, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 197 – 2018, Piața Mihai Viteazul, Sârbii-Măgura, Olt, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 198 – 2018, Parc, Sârbii-Măgura, Olt, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 199 – 2014, Parc – Debarcader, Rășinari, Sibiu, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 200 – 2014, Parc – Debarcader, Rășinari, Sibiu, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 201 – 2017, Piața Mihai Viteazul, Conțești, Teleorman, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 202 – 2017, Parc, Conțești, Teleorman, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 203 – 2017, Parc, Conțești, Teleorman, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 204 – 2017, Parc, Conțești, Teleorman, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 205 – 2010, Piața Mihai Viteazul, Călimănești, Vâlcea, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 206 – 2010, Parc, Călimănești, Vâlcea, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 207 – 2010, Parc, Călimănești, Vâlcea, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 208 – 2010, Parc, Călimănești, Vâlcea, foto Nicolae Marian, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 209 – 2019, Piața Mihai Viteazul, Frâncești, Vâlcea, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 210 – 2019, Parc, Frâncești, Vâlcea, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 211 – 2019, Parc, doborâre călușar, Frâncești, Vâlcea, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 212 – 2019, Parc, Frâncești, Vâlcea, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 213 – 2019, Parc, Frâncești, Vâlcea, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 214 – 2019, Parc, Frâncești, Vâlcea, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 215 – 2019, Piața Mihai Viteazul, ceata din Dăbuleni, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 216 – 2019, str. Unirii, ceata din Potmelțu, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 217 – 2019, str. Unirii, cetele din Dăbuleni, Pietroaia, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 218 – 2019, str. Unirii, ceata din Giurguța, vâtaf Calotă, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 219 – 2019, str. Unirii, ceata din Dăbuleni, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 220 – 2019, str. Unirii, ceata din Caracal, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 221 – 2019, str. Unirii, cetele de călușari în Alai, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 222 – 2019, Parc, cetele de călușari în Alai, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 223 – 2019, Piața, Mihai, Viteazul, hora cetelor, foto Laura Pumnea, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 224 – 2018, Piața Mihai Viteazul, hora cetelor, foto Cătălin Petrișor, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;
Foto 225 – 2019, Parc, ciomag, călușar din Caracal, foto Romeo Matei, Arhiva foto – C.J.C.P.C.T. Dolj;

Bibliografie:

- Bartoș Ilie, „*Valori etnografice într-un străvechi sat românesc: Celaru, județul Dolj*“, teză de licență, 1981, manuscris;
- Câșlaru Constantin, „*Giurgîța satul meu natal*“, Editura Arves, Craiova, 2014;
- Dumitru Nicolae, „*Călușul de iarnă*“, 1996, Arhiva C.J.C.P.C.T. Dolj;
- Florescu Rodica, Luță Gheorghe, „*Monografia comunei Brădești, județul Dolj*“, Editura Autograf MJM, Craiova, 2013;
- Fochi Adrian, „*Datini și eresuri populare de la sfârșitul secolului al XIX-lea*“, Editura Minerva, București, 1976;
- Ghinoiu Ion (coordonator), „*Sărbători și obiceiuri*“, Volumul I – Oltenia, Editura Enciclopedică, București, 2001;
- Preot Mihail Grigorian, „*Pe drumurile copilăriei... (Amintiri. Schițe. Note monografice)*“, Institutul de Arte Grafice Ramuri, Craiova, 1920, Din publicațiile Comitetului Școlar „Ișalnița“ (Dolj);
- Laugier H. Charles, „*Sănătatea în Dolj. Monografie sanitară*“, Editura Info, Craiova, reeditarea din 2010;
- Lăncrăjan Ion, „*Suferințele urmașilor*“, Editura Eminescu, București, 1979;
- Melcioiu Minodora, „*Călușul românesc – între tradițional și spectacol*“, în revista „*Suflet Oltenesc*“, seria nouă, anul VI, nr. 1, Craiova, 2002, p. 16;
- Mondoc Puica, „*Festivalul jocului popular doljean*“, în ziarul „*Înainte*“, 30.05.1972, p. 2;
- Mușlea Ion, „*Însemnările românești ale unui francez – despre Muntenia și Oltenia din epoca Unirii*“, (*O viatorie în cele șapte-spre-zece districte alle României, Anticultăți, curiozități naturale, situl, orașe, monumente, date istorice, usuri și moravuri*), de Theodore Margot, București, 1859, Imprimeria C. A. Rosetti 8, 87 p.) în revista „*Arhivele Olteniei*“, nr. 35, ian. - febr. 1928, p. 3 – 10;
- Oprișan Barbu Horia, „*Călușarii*“, Editura pentru Literatură, București, 1969;
- Preda Șt. Constantin, Ceaușu Șt. Florea, „*Afumații de Dolj, pagini de civilizație rurală din centrul Câmpiei Băilești*“, Editura Grafix, Craiova, 2015;
- Rotocol Domnica, „*Monografia satului Coțofenii din Dos, Dolj*“, manuscris;
- Tuțescu Ștefan, „*Monografia comunei Catane*“, Librăria, tipografia și Legătoria „F. Constantinescu“, Craiova, 1908;
- Vîrtosu M. Marin, „*Bârca – Monografie sentimentală*“, Editura Eurostampa, Timișoara, 2009;
- *Interviuri 2015* – Arhiva video C.J.C.P.C.T. Dolj – Interviurile sunt realizate de Laura Pumnea, aplicând un chestionar conceput de Cătălin Petrișor, transcrierea și tehnoredactarea - Mihnea Bălosu, iar spiciurile folosite în volum au fost extrase de Nicolae Dumitru;

Surse electronice:

- Pamfile Tudor, „*Sărbătorile de vară la români*“, Librăriile SOCEC&Comp. C. Sfetea și Librăria Națională, București, 1910; (www.digibuc.ro)
- Coordonator Narcisa Alexandra Știucă, „*Călușul, emblemă identitară*“, Editura Universității din București, 2009; (<https://calusul.cimec.ro/>)

GENERAL
IMOBILIARE
VANZARI
CAMPION ADRESA
CADASTRU
0724 718 482
0742 833 158

SUPER
ORHIDEE

ISBN 978-606-8880-20-4

9 786068 188020 4

Editura
ANTHEO
CRAIOVA 2020

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale